

Nașterea Maicii Domnului, icoană rusească din a doua jumătate a secolului al XVI-lea

DIN SUMAR:

- ▶ **EVENIMENT** – **PR. BOGDAN IVANOV** (p. 2)
- ▶ **BISERICA ÎN LUME** – **RĂZVAN PERȘA** (p. 3)
- ▶ **ANIVERSARE** – **NICOLETA PĂLIMARU** (p. 4)
- ▶ **THEOLOGICA** – **ÎN DIALOG CU ARHIM. ZAHARIA ZAHAROU** (p. 5)
- ▶ **RECENZII**
  - **MIRCEA GHEORGHE ABRUDAN**
  - **PAUL SILADI** (p. 6)
- ▶ **TINERII ÎN BISERICĂ**
  - **RADU COPIL**
  - **ADINA-MARIA MAIER** (p. 7)
- ▶ **IN MEMORIAM** – **FABIAN SEICHE** (p. 8, 9)
- ▶ **PELERINAJE** (p. 10)
- ▶ **AGENDA IERARHILOR** (p. 11)
- ▶ **PELERINAJE * APARIȚII EDITORIALE** (p. 12)

† Andrei

Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului

Formarea, calitatea și competitivitatea teologilor își au rădăcina într-o puternică convingere creștină

Sfântul Sinod, întrunit în zilele de 4-5 iulie 2012, a analizat propunerile făcute de Colegiul Decanilor Facultăților de Teologie pentru îmbunătățirea calității învățământului, reunit pe 12 mai 2012 la Mănăstirea Tismana.

Toate aceste propuneri pleacă de la o situație obiectivă întâlnită pe teren și care subliniază o seamă de neajunsuri ale actualei stări de lucruri, care trebuie îndreptată.

Școlile teologice, printr-o colaborare strânsă cu Centrele Eparhiale, pot stabili o cifră de școlarizare apropiată de nevoile de slujitori bisericești, de profesori de religie, de asistenți sociali și de specialiști în patrimoniu, făcând câte un studiu, pe termen scurt și pe termen lung, referitor la ceea ce se conturează a fi de trebuință. În felul acesta s-ar evita producerea de șomeri dar, pe de altă parte, în lumea noastră este prezentă dorința ca tinerii să aibă studii superioare în diverse domenii.

În unele Mitropolii, existând mai multe Facultăți de Teologie, se poate discuta oportunitatea păstrării celei mai bune iar celelalte să devină departamente ale respectivei facultăți. Trebuie totuși să adăugăm că, în Transilvania, ținând seama de existența facultăților altor confesiuni, care nu se desființează, din punct de vedere pastoral și competitiv nu e bine ca școlile ortodoxe să dispară.

În ceea ce privește calitatea, s-a subliniat necesitatea unui examen de admitere obligatoriu la toate facultățile, ținându-se seamă și de pregătirea tinerilor dar, în același timp, evitându-se migrarea pe criterii subiective de la o facultate la alta.

Cei prezenți la Tismana au luat în discuție și problema școlilor doctorale, a mediei minime necesare pentru înscrierea la admitere, a îndrumătorilor de doctorat – care trebuie să fie în specialitate –, a numărului de doctoranzi și mai ales a ținerii în seamă de hotărârile Sfântului Sinod în acest sens.

Și în sfârșit, dar nu în cele din urmă, s-a pus problema vieții spirituale a studenților, care este de importanță maximă. Duhovnicii, și de fapt toți dascălii, au un rol imens în acest sens.

Sfântul Sinod a analizat toate aceste realități și, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, are loc și al V-lea Congres Național al Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română de la Mănăstirea Nicula din zilele de 24-26 septembrie 2012.

În spiritul celor enunțate, genericul sub care se vor desfășura lucrările este: „Formare, calitate și competitivitate în învățământul teologic universitar contemporan”. Consider că toate aceste deziderate, fără o puternică convingere religioasă, fără o puternică convingere creștină, nu pot fi atinse.

Înțeleptul Solomon le face dascălilor următorul îndemn: „Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie s-o aibă; chiar când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea” (Pilde 22, 6). Tot în acest sens Sfântul Antonie cel Mare afirmă: „Cel ce poate îmblânzi pe cei neînvațați, ca să iubească învățătura și îndreptarea, făcător de om trebuie să se numească. Asemenea și aceia care îndreaptă pe cei desfrânați către petrecerea cea virtuoasă și plăcută lui Dumnezeu, ca unii ce schimbă alcătuirea oamenilor. Căci blândețea și înfrânarea este fericire și nădejde bună pentru sufletul oamenilor”¹.

Misiunea de dascăl nu-i deloc ușoară. Sfântul Grigorie de Nazianz subliniază acest lucru: «...τέχνη τις είναι τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν, ἀνθρωπῶν ἄγειν, τὸ πολυτροπώτατον ζῶον καὶ ποικιλώτατον», adică „arta artelor și știința științelor este să-l formezi pe om, cea mai instabilă și cea mai complicată ființă dintre viețuitoare”².

Toată această formare presupune nu numai acumulare de cunoștințe, ci și înduhovnicire. De acest lucru era foarte conștient marele pedagog Jan Amos Comenius: „A educa tineretul cu prevedere înseamnă a îngriji dinainte ca sufletele lor să fie ferite de stricăciunile lumii și ca semințele onestității împlântate în ei să ajungă să încolțească fericit, prin neîncetate îndemnuri și exemple, apoi ca mințile lor să fie pătrunse de cunoașterea adevărată a lui Dumnezeu și a feluritelor Sale zămisliri și astfel să se obișnuiască să vadă lumea prin lumina lui Dumnezeu, să iubească și să cinstească pe Părintele luminilor mai presus de orice”³.

¹ Filocalia 1, Sibiu, 1947, p. 6.

² Cuvântarea a II-a apologetică, XVI, în MIGNE, Patrologia Graeca XXXV, 425A.

³ Didactica Magna, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970, p. 14.

Sfințirea bisericii din comuna Mihai Viteazul

Pr. Bogdan Ivanov

Naltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a sfințit duminică, 19 august 2012, biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din comuna Mihai Viteazu, una din cele mai mari comunități parohiale din Arhiepiscopia Clujeană.

Începând cu ora 9.00 a fost oficiată slujba de târnosire a bisericii, care a inclus, pe de-o parte, ritualul sfințirii exteriorului bisericii și procesiunea din jurul ei cu sfințele moaște, urmat de sfințirea sfinte mese, prin așezarea în ea a sfințelor moaște, a hrissovului și ungerea ei cu sfântul mir. Slujba sfințirii a fost urmată de la ora 10.00 de Sfânta Liturghie arhierescă, oficiată pe o esplanadă din fața bisericii de Mitropolitul Andrei, alături de un sobor de 20 de preoți și diaconi. Din acest sobor au făcut parte consilierul pe probleme de protocol al Arhiepiscopiei, părintele arhidiacon Claudiu Grama, părintele protopop de Turda, Daniel Crișan și alți preoți din parohiile învecinate. Au participat la această sărbătoare a parohiei Mihai Viteazu din Turda și oficialități locale și județene, precum și o mulțime de credincioși.

La încheierea slujbei, Părintele Mitropolit a acordat părintelui Traian Nica, parohul acestei biserici distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici, iar primarului din Mihai Viteazul, domnul Ioan Zeng, și domnului Bogdan Ilie Daniel, pentru contribuția adusă la ridicarea bisericii, li s-a conferit „Crucea Transilvană” pentru mireni. Părintelui Ioan Oșan, rangul de Iconom Stavrofor, iar celor care au sprijinit prin efortul lor ridicarea noului lăcaș de cult „Diploma de aleasă cinstire”, în semn de apreciere și recunoștință pentru implicarea jertfelnică în ctitorirea bisericii.

În cadrul cuvântului de învățătură rostit de Întreprasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, pornind de la evanghelia duminicii a XI-a după Rusalii, le-a vorbit celor prezenți despre iertare: „Dacă ar fi să facem aplicare la învățătura Domnului relatată astăzi în Evanghelie, întâi de toate fiecare dintre noi ar fi important să încercăm să iertăm celor care ne greșesc, să le

facem bine. Dar am putea avea o privire și mai largă, să observăm câtă vrăjmășie, câtă răutate este în lume, inclusiv în țara noastră, în timp ce învățătura Domnului ne îndeamnă pe noi și pe politicienii noștri să ne iertăm unii pe alții, să fie mai multă armonie între oameni, pentru că în tensiune, în vrajbă și în neînțelegere nu se poate clădi absolut nimic”. La rândul său, părintele Traian Nica a descris construcția și lucrările efectuate în următoarele cuvinte: „Construcția acestei biserici a durat cincisprezece ani. Au fost cincisprezece ani de muncă și de sacrificii. Are o lungime de patruzeci de metri, o lățime de șaptesprezece metri plus zidurile; înălțimea la turlă este de douăzeci și șase. Este dotată după toate standardele moderne: cu izolații, încălzire în pardoseală, mobilier, odoare sfinte, toate făcute cu bună rânduială, respectând rânduiala și regulile sfinte noastre Arhiepiscopii”.

Întreprasfințitul Mitropolit Andrei a primit din partea primarului din comuna Mihai Viteazul titlul de cetățean de onoare al acestei localități. Domnul primar Ioan Zeng a motivat astfel decizia Consiliului local: „Consiliul local al comunei

Mihai Viteazul, cu ocazia sfințirii bisericii ortodoxe Adormirea Maicii Domnului din localitatea Mihai Viteazul, acordă titlul de cetățean de onoare Întreprasfințitului Andrei Andreicuț, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, pentru dragostea ce a arătat-o față de credincioșii din Mihai Viteazul în ultimii treizeci și cinci de ani, pentru înalta slujire și rugăciunile pe care le înălțați neîncetat Bunului Dumnezeu pentru noi toți”.

Pe parcursul întregii zile, credincioșii au putea intra în sfântul altar și să sărute sfânta masă, fiind singurul moment în care acest lucru le este permis și femeilor.

Piatra de temelie a noii biserici, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, din această parohie a fost pusă la data de 18 septembrie 1994 de către vrednicul de pomenire Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu Anania.

Pentru comunitatea ortodoxă din localitatea Mihai Viteazul, care număra în anii 90 ai secolului trecut nu mai puțin de 2400 de credincioși ortodocși, vechea biserică, construită de vrednicul preot Vasile Moldovan cu sprijinul Sfântului Ierarh Andrei Șaguna al Transilvaniei, în care s-a slujit neîntrerupt vreme de mai bine de 150 de ani, s-a dovedit neîncăpătoare. La toate acestea s-a adăugat și faptul că timpul a lăsat o grea amprentă asupra bisericii, care s-a deteriorat iremediabil, fapt pentru care credincioșii au dorit construirea unui nou lăcaș de cult, pe măsura așteptărilor lor sufletești. Biserica veche a fost desfăcută cu multă evlavie, iar o mare parte din cărămizile ei se regăsesc în corpul noii biserici, ca un semn al legăturii cu istoria și cu înaintașii.

Proiectul bisericii, care are un plan treflat, în formă de cruce bizantină, cu abside, a fost realizat de arhitectul prof. univ. dr. Mihai Tușa și de firma Reding din Cluj-Napoca, și poartă amprenta inegalabilei arte bizantine, care îi oferă privitorului șansa de a contempla imaginea veșnicei frumuseți a lui Dumnezeu.

Construcția întregii biserici s-a realizat între anii 1996-2011, de către firma Proconstruct din Turda sub coordonarea vrednicului părinte paroh Traian Nica, sprijinit de maistrul Alexandru Iepure și de prim episcopul Gheorghe Mureșan, prin contribuția bunilor credincioși ai parohiei, care au fost și cei mai importanți susținători morali și financiari, în sprijinul cărora s-au implicat, cu generozitate și jertfelnicie, sponsori și donatori, printre care Guvernul României, Ministerul

Culturii și Cultelor, Consiliul Local al Comunei Mihai Viteazul și Consiliul Județean Cluj. În anul 2008, ca o dovadă a implicării tot mai complexe a Bisericii în slujirea misionară și caritativă, pe care o cer vremurile de acum, s-a înființat pentru credincioșii ortodocși din Mihai Viteazul o a doua parohie, păstorită de părintele Ioan Oșan, care s-a alăturat eforturilor părintelui Traian Nica în ctitorirea bisericii.

Pictura în tehnica „fresco” a fost executată între anii 2004-2011 de către pictorul prof. Petru Botezatu și echipa sa, iar iconostasul în lemn de tei a fost realizat de meșterul sculptor Augustin Câmpean din Sămărgăhita (jud. Cluj), și a fost împodobit cu icoanele realizate de către prof. Pompei Ungureanu din Cluj-Napoca. Crucile din inox, care împodobesc turlele bisericii, au fost realizate în atelierul lui Teodor Nica din Cluj-Napoca.

Niiitorilor preoți, dar de ce nu și viitorilor dascăli și asistenți sociali, trebuie să le transmitem o triadă a calității: viață curată, pregătire intelectuală și experiență misionară. Ideal ar fi ca să le aibă pe toate trei. Practic este foarte greu ca de la început să le întâlnești la aceeași persoană.

Totuși, nu poți lipsi parohiile de preoți, școlile de dascăli și așezămintele sociale de lucrători. În acest sens Sfântul Ioan Scărarul spune că „cel ce lipsește pe orb de călăuză, turma de păstor, pe cel ce rătăcește de povățuitor, corabia de cărmaci, pricinuiește tuturor primejdii, iar celor ce încearcă să se lupte fără ajutor cu duhurile, e omorât de acelea”.⁴

De obicei cele trei pachete de calități nu sunt de la început la aceeași înălțime. S-ar putea ca una dintre ele să iasă pregnant în evidență. De la un începător, de exemplu, nu poți aștepta să aibă experiență misionară.⁵ Socotim că lipsa de experiență misionară poate fi suplinită de o temeinică pregătire teologică și laică, precum și de o viață curată. În cazurile dificile pe care le va întâlni în activitatea sa, tânărul va proceda așa cum a învățat în școală sau din lectura temeinică făcută.

Putem întâlni situații în care oameni cu o viață curată și sfântă n-au o cultură teologică și laică prea bogată. Lipsa de cunoștințe în cazul lor poate fi suplinită de viața sfântă și de experiența misionară dobândită. Omului curățit de patimi îi descoperă Dumnezeu la momentul potrivit cum trebuie să procedeze.

Se pune însă întrebarea dacă viața duhovnicească curată poate fi suplinită de cunoștințe și experiență? Spunem categoric: Nu! Sfântul Nicodim Aghioritul îl citează pe Sfântul Meletie Mărturisitorul, afirmând: „Pentru aceasta și Sfântul

Meletie Mărturisitorul spune că cei pătimiși nu se cade să cărmuiască și să fie economi ai sufletelor: Precum leul nu poate fi păstor al oilor, după cum nu se cade ca vulpea să păstorească pasărea, tot astfel nu trebuie ca cei pătimiși să cărmuiască sufletele, pe care trebuie să le ducă lui Dumnezeu, izbăvite de patimi”.⁶

Profesorul Teodor M. Popescu, pe 21 octombrie 1957, înainte de a fi arestat, într-o meditație despre preoție, spunea că nu există preoție fără vrednicie. „Un om nevrednic, un ticălos chiar, poate să facă lucruri de mână frumoase, învață să facă asemenea lucruri omenești. Un om imoral poate crea opere de tehnică, artă sau de știință, pe care să le admire lumea. Dar în preoție, care este slujire religioasă-morală, nevrednicul nu poate mântui pe nimeni, nici măcar pe sine”.⁷

Toate aceste convingeri le sunt imprimare tinerilor studenți de către dascălii și duhovnicii lor. Ei nu pot uita că acestea își au rădăcina într-o convingere religioasă puternică. „Fără credință – spune Sfântul Pavel – este cu neputință să fim plăcuți lui Dumnezeu” (Evrei 11, 6). Iar credința și convingerea puternică sunt o luare a harului dar în același timp sunt și rodul elocinței și „cuvântului cu putere multă”, pe care li-l adresează dascălii: „Prim urmare, credința este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos” (Romani 10, 17).

Dascălii nu pot face abstracție de contextul secularizat și secularizant, în care trăiesc tinerii lor învățați. N-a spus oare Mântuitorul: „Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?” (Luca 18, 8). Dar a spus și că Biserica nici „porțile iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18).

Ca să fie credibili însă dascălii, trebuie ca viața lor să concorde cu cuvântul. În predica de pe munte Mântuitorul zice: „cel ce va face și va învăța, acesta mare se va chema în împărăția

cerurilor” (Matei 5, 19). Iar avva Isidor Pelusiotul subliniază faptul că discursul trebuie să fie secundat de viață: „că viața fără de cuvânt mai mult folosește decât cuvântul fără viață. Căci viața și tăcând folosește, iar cuvântul și strigând supără. Dar dacă și cuvântul și viața se vor întâlni, fac o icoană a toată filosofia”.⁸

Preocupările Sfântului Sinod față de ținuta academică și spirituală a corpului profesoral sunt pe deplin întemeiate. Odinioară Sfântul Ignatie Brancianinov pune diagnosticul unei stări de lucruri care nu-i străină nici de lumea noastră dascălească: „Scăpările și pornirile mele, neputința de a urma sfaturile Părinților, lipsa unui adevărat povățuitor duhovnicesc și, dimpotrivă, întâlnirea frecventă, să nu spun constantă a povățuitorilor atinși de orbire spirituală au fost pentru mine pricina a multor tulburări. Am suferit și pentru faptul că am fost înconjurat din toate părțile de ocazii de cădere și nu de ridicare”.⁹

Și parcă-l auzim pe Părintele Toma Chiricuță, din perioada interbelică, adresându-ni-se: „Preasfințitorilor Episcopi, conducători ai Bisericii! Dați-ne, cu orice preț, preoții care îi trebuie ceasului de față! Îndreptați-vă toată luarea aminte spre pepinierele de preoți: seminariile și Facultățile de Teologie! Faceți, cu orice jertfă, ca acolo să pătrundă un duh nou și o orientare nouă! Pentru ca să se nască, din acest duh și această orientare, preoțimea care ne trebuie: preoțimea cea nouă. Și atunci veți binemerita, de la Dumnezeu și de la oameni, o înfinită recunoștință. Aceea de a fi fost, la timp, instrumente de realizare a planului lui Dumnezeu cu privire la lume: Planul Mântuirii”.¹⁰

Cred că și în acest sens Congresul Național al Facultăților de Teologie întrunit la Mănăstirea Nicula, cu binecuvântarea Părintelui Patriarh Daniel, își propune să dea un nou impuls duhovnicesc Facultăților de Teologie din România.

⁴ Scara IV, 69.

⁵ + ANDREI ANDREICUȚ, *Spovedanie și comuniune*, Renașterea, Cluj-Napoca, 2011, p. 158.

⁶ Sfântul NICODIM AGHIORITUL, *Carte foarte folositoare de suflet*, Râmnicul Vâlcea, p. 7.

⁷ *Îndrumător pastoral*, Alba Iulia, 1994, p. 43.

⁸ ISIDOR PELUSIOTUL, *Pateric*, Alba-Iulia, 2003, p. 113.

⁹ IGNATIE BRANCIANINOV, *Fărămirurile ospățului*, Alba Iulia, 1996, p. 6.

¹⁰ *Fântâna Darurilor*, anul VI, nr. 7, septembrie 1934, p. 180.

Migrația - o provocare pentru Ortodoxie?

Răzvan Perșu

Începând din anul 2006, Biserica Ortodoxă Română a dedicat prima Duminică după marea sărbătoare a Adormirii Maicii Domnului migranților români de pretutindeni, fiind sărbătorită în anul acesta pe 19 August, în Duminica a XI-a după Rusalii. Deși puțin cunoscută în parohiile din România, Duminică migranților români este un prilej de mulțumire, de unitate și solidaritate pentru creștinii plecați în străinătate. Analizând însă fenomenul migrației, acesta impune două perspective constante și complementare: atât procesul laborios de integrare centrat pe eforturile imigranților, despre care comunitatea europeană este pe deplin conștientă, cât, mai ales, procesul de receptare a imigranților din partea societății în ansamblul ei și de implementare a unei mentalități a receptării străinilor la nivel personal, fapt de multe ori desconsiderat chiar și de către teologi, al cărui principal instrument de dezbateră publică este "dialogul comuniunii". Privită sub această dublă dimensiune a dialogului, migrația are doi actori principali, cel ce primește și cel ce este primit, sau străinul. Cu toate acestea globalizarea și integrarea într-o comunitate europeană a repositionat discursul despre migrație la un nivel mult mai profund decât cel rezumat odinioară la simpla posibilitate de trecere a granițelor sau de integrare pe piața muncii. Acesta a devenit un discurs

al acceptării sau al respingerii. A trece granița reprezintă a trăi constant „la graniță”, dispat între două realități, de multe ori intangibile, între pierderea identității de cetățean și „câștigarea” statutului de străin. Încercând să treacă granițele, imigranții sfârșesc prin a trăi la granițe, la periferia vieții cotidiene.

Străinul în percepția celorlalți

Opinia publică față de receptarea imigranților poate fi sintetizată la nivel terminologic uzitate. Datele lingvistice oferă încă de la început un clivaj semantic. Atât termenul grecesc ξένοσ, cât cel ebraic זָר (zar) sau cel latin, *hostis* - de la care derivă termenul german *Gast*, cel englez *guest* sau cel francez *hôte*, indică două realități. În primă instanță, ξένοσ este străinul. Între acest străin și mediul imigrării lui este o tensiune constantă reciprocă. În opinia celorlalți, el este un individ din afară, ciudat, greu de înțeles, neintegrat, exterior mentalității și culturii lor, într-un cuvânt, un intrus. În același timp, străinul privește mediul de imigrare ca un dezechilibru și ca pe o amenințare, ceea ce duce la o relație reciprocă de frică. Pe de altă parte cuvântul ξένοσ, cât și echivalenții lui, înseamnă oaspete, prieten, legat de cel ce îl primește prin reciprocitate ospitalieră, distrugând astfel tensiunea dintre două realități inițial antitetice. Străinul caută o gazdă care îi oferă protecție legală, acesta fiind denumit de romani *patronus*, iar de către europeni *legea migrației*. Relația de frică reciprocă se transformă într-o relație de încredere mutuală.

Sintetizată în acest fel opinia și atitudinea actuală a celor ce primesc imigranți oscilează între primul înțeles al termenului și cel de-al doilea, între xenofobie și xenofilie. Cu toate acestea, relația de oferi-receptare implică acțiuni din parte ambelor părți. Integrarea imigranților se desfășoară la

mai multe niveluri, 1. cel cultural: accesarea substratului cultural al țării prin cunoașterea limbii, istoriei și destinului cultural, dar în același timp crearea unui mediu pentru facilitarea acestui proces din partea comunității prin respectarea diferențelor culturale și fundalului cultural cu care vine imigrantul; 2. cel social: prin integrarea socială a imigrantului, dar și asigurarea din partea statului a dreptului la reunificarea familiei; 3. cel economic: prin importanța rolului său ca element al forței de muncă, dar și oferirea unui cadru legal pentru neexploatarea acestei forțe de muncă; 4. cel politic: pentru transformarea imigrantului într-un cetățean activ, implicat civic, dar și acordarea dreptului de vot la nivel metropolitan.

Pe lângă acestea, un alt nivel foarte important este dat de integrarea religioasă sau spirituală a imigrantului prin crearea unui context de dialog inter-religios în care să-și potenteze specificitatea religioasă. La acest nivel al discuției se poate pune întrebarea: reprezintă migrarea o problemă teologică? Este migrarea o realitate periculoasă pentru credință? În formularea acestui răspuns vom uza perspectiva dialogică enunțată la începutul eseului.

Ospitalitatea creștină

Față de abordarea greco-romană și cea iudaică, creștinismul a adus o revoluție în înțelegerea problemei migrației. Dacă primele proiectau o grijă specială din partea lui Dumnezeu sau a divinității asupra străinilor sau imigranților, Noul Testament îl înfățișează pe Iisus Hristos ca fiind ξένοσ-cel străin. Dumnezeu însuși se identifică pe sine cu cel străin, El este un imigrant (cf. Mt. 25:35, 43). Mai mult primirea imigranților este redată ca o poruncă supremă și în același timp ca o condiție esențială judecării finale (cf. Mt. 25:45-46; 3 In. 5). Iubirea de străini, sau într-un termen actualizat iubirea-de-imigranți, a reprezentat o poruncă și o normă a vieții creștine încă de la începuturi (cf. Rom. 12:13; 1 Tim. 3:2; 1 Ptr. 4:9). Față de extremismul religios și politic al atitudinii iudeilor față de străini, vizibil mai ales în raportarea lor la samariteni, creștinismul propune o nouă atitudine față de imigranți: *ospitalitatea*. Aceasta este privită din mai multe perspective: ca *harismă* necesară creștinului, sau dar divin; cu sensul *eshatologic*-ca poruncă și condiție pentru mântuire, dar în același timp bazată pe propriului stat al creștinului de străin în această lume; cu sens *hristologic* ca asumare a statutului de străin al lui Hristos și implicit de primire a imigranților ca imagine a lui Hristos; dar în special de primire a străinilor, sau imigranților ca element al *misiunii* Bisericii, al răspândirii Evangheliei, care era echivalată cu primirea personală a lui Hristos Însuși (cf. Didahia 11.2, 4).

Creștinismul reinterpretează radical însemnătatea primirii imigranților sau a străinilor prin faptul că, dacă în Vechiul Testament omul era privit ca înstrăinat de Dumnezeu, prin venirea lui Dumnezeu omul se înstrăinează de lume precum Dumnezeu însuși este străin lumii, devine un imigrant în lumea aceasta. Acest adevăr reprezintă esența Evangheliei lui Hristos. În structura sa internă creștinismul reprezintă migrația omului din lume spre împărăția lui Dumnezeu, creștinii fiind în lumea aceasta,

dar nu din lumea aceasta (cf. 1 In. 4:5). Cu toate acestea ei sunt modele exemplare pentru această lume prin supunerea lor ca cetățeni ai cetății: "Locuiesc în țările în care s-au născut, dar ca străinii; iau parte la toate ca cetățeni, dar pe toate le rabdă ca străini; orice țară străină le e patrie, și orice patrie le e țară străină" (cf. Diognet V. 5). Menirea creștinului nu este de a se stabili permanent în această lume (κατοικέω) ci de a trăi ca străin doar temporal în această lume (παροικέω) (cf. Clement Alex., Strom. III, 31, 3). Acest loc de manifestare a vieții creștine este parohia, ca realitate eshatologică prezentă de celebrare a prezenței lui Dumnezeu. Revoluția creștină este dată de faptul

că și cel ce primește imigranți și imigrantul însuși sunt străini, adevărata gazdă este Hristos care îi aduce împreună în sânul parohie.

Din aceste coordonate putem sintetiza cele trei elemente esențiale pe care le are creștinismul în teologia ei despre migrație: susținerea și promovarea unui cadru legal în care să se desfășoare integrarea imigranților, primirea imigranților indiferent de religie ca imagini vii ale lui Dumnezeu și patronajul spiritual oferit de comunitatea parohială ca suport pentru integrare.

Realități europene actuale

Cu toate acestea expectanțele statelor membre UE diferă de cele ale Bisericii, de multe ori fiind chiar în contradicție. Spre exemplu, Austria semnaleză vizibil în acordul de integrare din 2002 favorizarea integrării în detrimentul unui nou val de imigranți, discursul fiind axat pe găsirea unor remedii pentru deficiențele de integrare și nu pe obstacolele care stau în fața integrării. Sistemul belgian are, în schimb, alte așteptări de la imigranți, acestea fiind bazate pe trei principii: asimilarea imigranților cerută de ordinea publică, promovarea constantă a celor care corespund standardelor sociale și culturale, precum cei care se raportează la modernitatea, emanciparea și pluralismul, da în același timp respectul față de diversitatea culturală înțeleasă ca posibilitate de îmbogățire mutuală. Filosofia principală a Finlandei cu privire la imigrare nu condiționează integrarea culturală dacă imigrantul se adaptează societății. Noile politici de integrare încearcă să unească datorii cu drepturile imigranților în spiritul comunitarianismului. Cu toate acestea, sistemul social din Finlanda, care integrează imigranții prin suportul ajutorului social, tinde să creeze o dependență a acestora față de sistem în loc să sprijine integrarea reală pe piața muncii. Politica de integrare a Franței impune principiul universalismului tuturor imigranților lor. Acest principiu urmărește nediscriminarea imigranților, dar în același timp el este impus și integrării culturale și spirituale, ceea ce duce la universalizarea și implicit la distrugerea unor particularități culturale-spirituale a imigranților. Sistemul german, pornind inițial de la proiectul din 2001 finalizat prin raportul pentru imigrare din 2005 impune anumite condiții imigranților: pe fundalul angajamentului statului de includere a imigranților în sistemul social cei din urmă sunt obligați să participe la cursurile de integrare, în caz contrar aceștia pot fi excluși din sistemul social, cu toate acestea multe dintre atribuțiile statului sunt preluate de marile organizații ale Bisericilor sau ONG-uri (Caritas, Diakonie, ZWST, AWO, DPWV și Crucea Roșie). Exemplele pot însă continua și pentru celelalte state din Europa. Ceea ce putem concluda este că abordarea pe care o au aceste state față de migrației este una antropologică, înțeleasă ca în sensul contractual, pe când atitudinea creștină este teologică, bazată pe comuniune și ospitalitate reciprocă. Întrebările finale cu care Biserica ar trebui să se chestioneze sunt cum poate Biserica să aducă discursul despre emigranți la dialogul comuniunii, iar nu la dezbateră contractuală dintre un stat și niște străini? Cum poate Biserica să implementeze în societate ideea comuniunii la nivel personal? Mai reprezintă revoluția adusă de creștinism în societatea greco-romană o revoluție conceptuală aplicabilă și azi?

Bibliografie selectivă:

- ❖ GEMMA TULUD CRUZ, *An Intercultural Theology of Migration: Pilgrims in the Wilderness*, Brill, Leiden, 2010.
- ❖ CHRISTOPHE BERTOSI, *European Anti-Discrimination and the Politics of Citizenship: Britain and France Migration, minorities, and citizenship*, Palgrave Macmillan, 2007.
- ❖ *Theological Reflections on Migration. A CCME Reader*, Brussels, 2008
- ❖ GERHARD KITTEL, GEOFFREY WILLIAM BROMILEY, GERHARD FRIEDRICH, *Theological Dictionary of the New Testament (TDNT)*, vol. 5, Eerdmans, Grand Rapids, 1964.
- ❖ MAREN BORKERT, WOLFGANG BOSSWICK, FRIEDRICH HECKMANN, DORIS LÜKEN-KLASSEN, *Local integration policies for migrants in Europe*, Dublin, 2007.
- ❖ KLAUS F. ZIMMERMANN, *European Migration: What Do We Know?*, Centre for Economic Policy Research, Oxford University Press, USA, 2005
- ❖ INTEGRATING MIGRANTS – INTEGRATING SOCIETIES-ESSENTIAL ELEMENTS FOR EU MIGRATION POLICY, Caritas Europa, Churches' Commission for Migrants in Europe, COMECE, International Catholic Migration Commission, Jesuit Refugee Service Europe, Quaker Council for European Affairs, December, 2004

Mozaic reprezentând filoxenia lui Avraam la stejarul Mamvri, biserica Santa Maria Maggiore, Roma, sec. V

Mozaic reprezentând filoxenia lui Avraam la stejarul Mamvri, biserica San Vitale, Ravenna, sec. VI

Profesorul cu stil. Pr. prof. dr. Ioan I. Ică la 80 de ani. 7 trepte de admirație

Nicoleta Pălimaru

Andrei Pleșu, în una din evocările sale, creionând portretul prof. Dan Slușanschi, deplânge modificarea, parțial, a ierarhiei oamenilor și valorilor în momentele de vârf ale istoriei, când personaje de mână a doua „ocupă brusc scena, devin vedete, polarizează atenția și monopolizează dezbateră publică”¹.

În asemenea împrejurări – ține să precizeze autorul – îi sunt reamintite spiritului comunitar „câteva portrete din altă categorie: oameni de anvergură, caractere puternice, inteligențe armonioase care, fără să fi invadat culoarele gloriei de circumstanță, au contribuit, discret, dar durabil, la purificarea aerului din jur”².

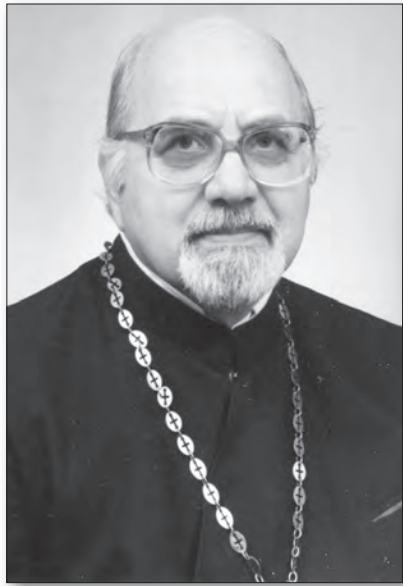
Un astfel de om este în registrul privirii teologice Pr. prof. Ioan Ică, a cărui imagine, de o nobilă distincție, a impregnat profund retina mea de studentă, care dorea să cuprindă cât mai mult din manifestările lui de erudiție.

Ceea ce se remarcă de la început era curiozitatea intelectuală, capacitatea de uimire, fuga de improvizație, de futilitate și didactica practică în sens superior.

I. Admiram ținuta plină de stil, ambianța solemnă din sala de curs, unde aveai impresia că ceremonia de la altar se prelungește în țuse sobre la catedră.

Fața austeră a Părintelui profesor, având gravată o tensiune echilibrată și privirea ce urmărea cu atenție, de sub rama ochelarilor, reacțiile studenților, creau un dialog indeniabil, bazat totodată pe „forța magnetică”³ a Părintelui, după cum se exprima IPS Bartolomeu într-un articol omagial.

Nota de particularitate consta în faptul că fiecare curs era o ridicare a teologiei la demnitatea sa inițială, știrbită în anii

Pr. prof. univ. dr. Ioan I. Ică sn.

comunismului, dar, în același timp, și o predare cu metodă a teologiei, făcută heirupist în anii de după Revoluție. „Methodos – ne spunea Pr. Ică – înseamnă a merge cu dascălul pe urmele adevărului”.

II. Admiram puterea de persuasiune, implicarea afectivă în teologie, căci Părintele profesor își angaja resursele energetice în acest domeniu, orientându-ne pe noi, studenții, către pulsația vie a teologiei.

Avea o capacitate de cuprindere uimitoare, reflectată în evantaiul lecturilor, cu repere asumate dintr-un extins spațiu interdisciplinar: teologic, istoric, filozofic, literar etc., însă Părintele, cu talent și pricepere, reducea toate artele la teologie (folosind sintagma lui Bonaventura⁴).

„Orice poate fi subiect de teologie – afirma Pr. Ică – dacă e tratat din perspectiva lui Dumnezeu Mântuitorul, Sfințitorul”.

Și mai departe: „Teologia e o dogmatică doxologică, după cum arată Catavasia a treia a Învierii; „Teologia e știință și viață mistică”. În acest sens, îi avea modele pe Sfinții Părinți, dar și pe teologii contemporani, efigiați în crochiuri elegante: „Sf. Maxim Mărturisitorul e culmea teologiei, misticii și filosofiei în secolele VII-VI-II”; „Sf. Simeon Noul Teolog cântă taina prezenței lui Hristos în noi”; „Pr. prof. Dumitru Stăniloae este Colosul din Rodos. Discursul său e concomitent filosofic, teologic, mistic și liturgic”.

În viziunea Pr. prof. Ică teologia „nu se bazează pe trăirisme, ci pe Revelație. Acum nu se mai face critică teologică – constata cu amărăciune – fiindcă este o grabă mare de a scrie”.

III. Admiram respectul pentru înaintași.

Reîntoarcerea la tradiție prin Filocalie, Sf. Părinți, scrierile teologilor români și universalii urmarea, mai mult decât simpla prospectare a unui domeniu, întregirea teologiei prin exigență, rigoare, cu instrumentar conceptual și metodologic înnoit, accentul fiind pus pe sursologie: „Teologia fără izvoare e teologie după ureche”; „Trebuie să fii într-o anumită tradiție teologică. Teologii noștri de azi comută modelele și păreri dintr-o grabă”; „Trebuie clădit încet. E nevoie de tradiție, nu de ruptură. Nu poți arunca în aer ceea ce au lucrat înaintașii”.

Referindu-se la teologii români, Pr. prof. Ică încadra în contur aparte efortul acestora la progresul teologiei: „Ei au

fost sobri, cunoșteau teologie, limbi străine. Manualele lor nu sunt scolastice, ci schematic”.

IV. Admiram eleganța și rigoarea exprimării teologice, analiza limpezitoare atât de la cursuri, cât și din traducerile și prefețele de la Editura Deisis: „E nevoie de prezentări nu doar expositive, ci și critice. Pentru ca traducerile să fie convingătoare trebuie creată o bază teologică”.

Originalitatea studiilor și articolelor sale, de ordinul sutelor⁵, rezidă în sinteza scrierilor teologice precedente, în accentele surprinzătoare din comentariile teologice, care alcătuiesc o operă perenă, însă, cred că cea mai importantă operă rămâne Arhid. Ică junior, a cărui apreciere față de tatăl său se rezuma în cuvintele: „Nu puteți ajunge la mine, dacă nu ați trecut pe la tatăl meu”.

V. Admiram gesticulația arhitecturală. Mâna dreaptă, ce despica stănescian aerul, era „o mână pricepută”, „o mână de maestru”⁶, orientată întotdeauna spre adevăr, adică spre Hristos, așa după cum indică Sf. Ioan Botezătorul din pictura lui Leonardo da Vinci.

VI. Admiram noblețea sufletului, sfaturile și îndemnul pline de înțelepciune, precum și rolul acordat femeii atât în Biserică, cât și în spațiul cultural, începând cu Maica Domnului „suprema noastră rugătoare”, continuând cu Sf. Olimpiada și sfințele cuprinse în *Matericon*, până la Olga Greceanu, Myrra Lot Borodine, Elisabeth Behr-Sigel („specialistă în Cabasila”), Anca Manolache, Elena Văcărescu sau Jeni Acterian, al cărei jurnal devenea lectură obligatorie.

VII. Admiram, în sfârșit, provocarea pe care și-o arunca de a reface experiența trăită de el însuși în cercetarea teologică, disponibilitatea pentru studiu: „Teologul trebuie să aibă vocația cercetării. Trebuie să capeți bătătură stând pe scaun. Nestarea te condamnă la eșec”, erau cuvintele de întâmpinare ale Părintelui profesor de la primul curs de dogmatică, când ne recomanda, în acest sens, spre lectură cartea lui Theillard de Chardin, *Le milieu divin*.

Situat în siajul D. Stăniloae, I. Todoran („cel mai sobru profesor, cu ținută academică”), N. Chițescu. D. Belu („un om modest, discret”), în privința modului cum urmărește teologia, Părintele profesor Ioan Ică rămâne „magister perpetuus”, profesorul prin excelență, iar excelența unei vieți – ne amintește G. Liiceanu – „ține de numărul fulgerelor existențiale, al „clipelor” pe care le numără viața lui”⁷.

⁵ v. *Omagiu*, ed. cit. pp. 25-50

⁶ Henri Focillon, *Viața formelor*, ed. II, trad. Laura Irodioiu Aslan, Ed. Meridiane, Buc. 1995, p. 127

⁷ Gabriel Liiceanu, *Prefață la Mircea Ivănescu, Cele mai frumoase poezii*, Ed. Humanitas, Buc. 2012, p. 8

Există un sens al vieții?

Mircea Gelu Buta*

are viața noastră și lumea în care trăim are vreun sens? Iată o întrebare pe care fiecare dintre noi ar trebui să și-o pună, dacă dorește ca viața lui să fie într-adevăr una omenească. Astăzi situația spirituală a omenirii se împarte între imaginea științifică asupra vieții, în care istoria lumii este concepută conform modelului evoluționist și povestea biblică, considerată în cel mai bun caz un mit frumos.¹ Desigur rămân deschise o mulțime de întrebări, iar oamenii încearcă în continuare să descopere care din cele două povești sunt adevărate.

Desigur „Povestea lui Darwin” determină nu numai concepția despre originea vieții și evoluția acesteia ci caută să influențeze în continuare viața socială, marile orientări morale în bioetică, în pedagogie și în știință. Dar alternativa față de „povestea lui Darwin” nu este creaționismul, așa cum se prezintă adesea, ci coexistența dintre „scara lui Darwin” și „scara lui Iacob” sau cu alte cuvinte o complementaritate între știință și religie.²

Evoluția este o deducție bazată pe presupuneri, și în esența ei încearcă să susțină ideea că lucrurile s-au făcut de unele singure. Conform acestei concepții nimic nu a dat naștere la

„ceva” odată cu un presupus „big bang”; materia fără viață a dat naștere vieții; organismele unicelulare au dat naștere celor multicelulare; nevertebratele au dat naștere vertebratele; din creaturi asemănătoare maimuțelor s-a dezvoltat specia umană; materia non-inteligentă și amorală a dat naștere inteligenței și moralității; dorințele omului au dat naștere religiilor etc.³

Este evident că disputa ideologică cu o concepție materialistă despre lume nu este astăzi nicăieri mai acută ca în marele domeniu al bioeticii, iar Biserica creștină aflată deseori singură în lupta pentru apărarea demnității necondiționate a omului de la naștere până la moartea sa naturală se află deseori în dificultate.

Iată de ce bioeticienii creștini încearcă să impună o viziune nouă asupra evoluției aducând în discuție Scara lui Iacob a cărei poveste o găsim în *Facerea* 28, 11-15. Patriarhul Iacob a pornit într-o călătorie, pe un drum de 60 km spre Mesopotamia. „Ajungând însă într-un oarecare loc, a rămas acolo pentru noapte, căci asfințise soarele. Și luând una din pietrele locului și punându-și-o capătâi, s-a culcat în locul acela. Și a avut un vis. Iată, o scară era sprijinită pe pământ, al cărei vârf atinge cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe ea.

Și iată că Domnul stătea drept în vârful ei și a zis: Nu-ți fie teamă! Eu sunt Domnul, Dumnezeul lui Avraam, părintele tău, și Dumnezeul lui Isaac. Pământul pe care dormi și-l vei da și urmașilor tăi. Urmașii tăi vor fi ca pulberea vântului; te vei întinde la apus și la răsărit, la miazănoapte și la miazăzi, și-ntru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului, și-ntru urmașii tăi. Iată, Eu cu tine sunt și te voi păzi oriunde vei merge; te voi întoar-

ce în țara aceasta și nu te voi părăsi până nu voi plini toate câte îți-am spus.”⁴

Acest episod, al visului lui Iacob, sinteză a tradițiilor iahvistă și sacerdotală, își propune să ateste Betelul ca topos sacru, punct de comunicare între pământ și cer. În viziunea patristică, scara lui Iacob este simbolul prezenței proniatoare a lui Dumnezeu în lume, El păstrându-și, în același timp, transcendența, dar și prefigurarea Întrupării Fiului lui Dumnezeu, Care S-a pogorât prin „poarta cerului”. Într-un colind românesc: „Pe o sacră de argint / Se coboară Domnul Sfânt”, scara fiind simbol al Maicii Domnului. În mistica răsăriteană (Sfântul Ioan Scărarul), scara lui Iacob este și simbol al urcșului duhovnicesc pe treptele sfințelor desăvârșiri, așa cum poate fi contemplat în reprezentarea iconografică de pe biserica mănăstirii Sucevița.⁵

Deși nu se lămurește cum a făcut, cum întreține și cum conduce Creatorul opera sa, Scara lui Iacob ne spune poate cu o precizie mai mare decât toate teoriile științelor exacte, că totul a fost creat prin cuvântul Său, prin Logos, prin Iisus Hristos și pentru acesta din urmă și că spiritul Său, care este iubirea și care plutea deja de la bun început deasupra apelor (*Fc 1, 2*), străbate tot ceea ce a fost creat dându-i un sens și un țel. Logos și Agape, rațiunea și iubirea sunt elementele din care constă lumea, din care s-a născut și din care va fi desăvârșită. Cu această siguranță merită să trăiești, dar și să mori. Căci cel de evoluție ar fi aceea dacă n-ar fi învierea și viața veșnică ultimul ei țel.⁶

⁴ Biblia sau Sfânta Scriptură, Ediție Jubiliară a Sfântului Sinod, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al BOR, București, 2001.

⁵ Ibidem.

⁶ 3 SCHÖNBORN CH., „Creație și evoluție”, *idem*, p. 9.

* Prof. Univ. Dr. - Facultatea de Teologie Ortodoxă, UBB Cluj-Napoca, e-mail: butamircea@yahoo.com.

¹ SCHÖNBORN CH., „Creație și evoluție, O precizare de poziție”, în *Verso*, anul 6, nr. 100, 2011, p. 8.

² Ibidem.

³ BUTA M.G., „Moștenirea lui Darwin”, *Tabor*, nr. 8, an III, Cluj-Napoca, 2009, pp. 63-70

Arhimandritul Zaharia Zaharou în mijlocul studenților clujeni (III)

(5 iunie, 2012, Sala Nicolae Ivan)

Întrebare: – *Îi dăruiesc celui de lângă mine inima mea, plâng și în același timp simt două lucruri: atât o bucurie, cea mai mare din viață, cât și o tristețe, tot cea mai mare, și toate acestea printr-o simplă îmbrățișare. Ca o consecință, urmează o epuizare a trupului. De ce urmează această epuizare și ce înseamnă ea?*

Pr. Zaharia Zaharou: – Este ceva normal aceasta. Atunci când plângem dinaintea lui Dumnezeu, El ne dă mângâierea Lui și aceasta devine pentru noi ceea ce ne este necesar: devine putere împotriva ispitei, devine bucurie și pace, devine smerenie în relație cu frații noștri, devine tot ceea ce avem nevoie. De aceea, înainte de toate, părinții duhovnicești trebuie să aibă această mângâiere a lui Dumnezeu pentru a-i putea mângâia cu această mângâiere pe oamenii care vin lângă ei. Pentru că ei pot trăi în același timp toate stările omului: să plângă cu cei care plâng, să se bucure cu cei care se bucură. Un duhovnic nu poate să spună: de la ora 8 până la 10 îi primesc pe cei triști, iar de la ora 10 până la ora 12 pe cei bucuroși. El trebuie să facă aceasta în același timp. La fel se întâmplă și cu noi: când avem mângâierea lui Dumnezeu înăuntrul nostru,

această mângâiere care este mana Noului Testament, așa cum spuneam, ea împlinește toate nevoile noastre. Epuizarea pe care o simțim este firească. Este înfrânt omul sufletesc / psihic [ψυχικός] în interiorul nostru pentru a se arăta puternic omul harului. Odinioară Părinții considerau că o oră de rugăciune este la fel de puternică cât două ore de lucru practic, fapt care arată că lucrarea duhovnicească solicită toate funcțiile sau puterile omului, mai mult decât alte munci.

Arhimandritul Zaharia Zaharou în timpul Sfintei Liturghii la Mănăstirea Sfânta Elisabeta din Cluj-Napoca, 7 iunie 2012

Întrebare: – *Cum pot fi recuperate nelucrările noastre atunci când ne dăm seama că am fi putut să facem ceva și nu am făcut, iar această neimplicare a noastră influențează pe cineva foarte mult.*

Pr. Zaharia Zaharou: – Cu toții avem înăuntrul nostru această întristare că nu am răscumpărat așa cum trebuie timpul vieții noastre. Dar Îl rugăm pe Dumnezeu să ne împlinească lipsurile cu Harul Său. Timpul vieții noastre este dușmanul care va dispărea, după cum ne spune Apocalipsa. Dar și acum, atunci când îl răscumpărăm prin pocăință, el devine din dușman o aripă care ne înalță. Însă cu toții trăim această tensiune și regretul că nu am făcut ceea ce trebuia, dar fără să deznădăjduim.

Întrebare: – *Ce înseamnă inimă smerită?*

Pr. Zaharia Zaharou: – Inima smerită este cea care dă neîncetat slavă lui Dumnezeu și se rușinează. Cel cu inimă smerită dă locul dintâi fratelui și pe cel de-al doilea lui însuși. Aceasta este încredințarea launtrică [τὸ φρόνημα] în Hristos pe care trebuie s-o învățăm. Să ne întrecem în noi înșine cum să-l cinstim pe celălalt, pe fratele nostru. În relație cu Dumnezeu, vrem să se întâmple ceea ce s-a petrecut și cu Sfântul Ioan Botezătorul: să crească Dumnezeu iar noi să ne micșorăm până la nimicul din care ne-a creat Domnul. În relația noastră cu frații să-l cinstim pe fratele nostru mai mult decât pe noi înșine. În fiecare relație cu el să contribuim cu o fărâma de iubire și atunci cu siguranță vom moșteni partea cea mare a iubirii lui Dumnezeu.

Traducere din greacă de Pr. Florin-Cătălin Ghiț

„Seară cu Bartolomeu” (20 martie 2012, Râmnicu-Vâlcea) Mărturii memoriale. Fragmente

Constantin Cubleşan: „...pe măsură ce încheia câte un capitol din talmăcirea **Bibliei**, mai ales părțile cu pronunțate valențe literare - **Psalmii**, **Prorocii**, **Cântarea Cântărilor**, **Ecleziastul** ș. a. - [Înaltul Bartolomeu] avea bunul obicei să le tipărească în cărți separate pentru a putea circula și a primi astfel sugestia din partea oricărui cititor. Am început să le recenziez în ziarul local, pe măsură ce apăreau, în urma unor întinse lecturi, seara, în liniștea apartamentului meu, cu creionul în mână, și acolo unde căutam lămuriri suplimentare, mi le dădea Domnia Sa, ulterior, cu mare diplomație pedagogică, întrucât înțelegea că nu aveam pregătire teologică. Așa s-a născut ideea unei cărți pe care s-o intitulez **Serile cu Bartolomeu**, pentru că mai ales seara îi citeam slovele, iar când traducerea **Cărții Sfinte** a fost încheiată, și cărțuia mea era gata ... Am tipărit-o la Editura Reîntregirea, a Episcopiei de Alba, dar n-am reușit să-i fac surpriza cu ea, când i-am adus primul exemplar. Știa despre carte și tare mă tem că o și avusese chiar mai înainte ca eu să fi putut ajunge în posesia vreunui exemplar. M-a felicitat și mi-a promis să stăm de vorbă despre ce scriesem acolo; fapt ce s-a întâmplat mai târziu...”

Pr. Ioan Chirilă: „Ce m-a făcut să vin aici? Ce-l face pe un copil să-și caute părintele?! Pentru mine, Înaltul Bartolomeu a fost nu doar un reper, ci un liman, un punct de sprijin, și, dacă vreți, un «zid de apărare», ca să mă exprim cu o sintagmă biblică. Am avut trei oameni dragi sufletului meu: PS Teofil Heringeanul, PF Justinian Marina și Mitropolitul Bartolomeu - care nu m-au învățat să dau cu bâta, m-au învățat să slujesc ... Am fost plăcut impresionat când am auzit că organizați o reuniune într-un ciclu **Serile cu Bartolomeu**, pornind de la cartea lui Constantin Cubleşan, la care am făcut prefața ... Aș evoca o «seară cu Bartolomeu», cu niște oaspeți-scriitori, pe care i-a invitat la el la Nicula (pentru că mitropolitul Bartolomeu revenea cu foarte multă ușurință în terenul scriitoricesc); o seară cu Bartolomeu, pentru unii dintre noi, însemna să înveți să te dezbari de cuvinte nefolositoare, să te smeresti și să te înalți, încât pot spune că a fost o seară ca un imn, ca o **lumină lină** ... V-am adus o carte: **Psaltirea**, în versiunea Bartolomeu Valeriu Anania, în care, după mai multe lecturi, am înțeles ce exercițiu de înălțare în lăcașurile Domnului a realizat, înălțare care înseamnă și coborâre în cosmogonie și am mai înțeles cum ne da mitropolitul posibilitatea să ne adâncim în cuvânt, pentru a fi în relație cu Logosul...”

Pr. Ioan Pinte: „...Am avut o admirație deosebită pentru această personalitate uriașă a culturii noastre. L-am descoperit pe Valeriu Anania înainte de '89, când îi citeam în **Luceafărul** pagini excepționale despre Argezi, ceea ce m-a făcut să-i propun, în 1986, un interviu, publicat în volumul **Întâlniri în Turnul Babel**. Mai apoi am avut multe alte întâlniri, în 1990, mai ales în casa lui de la București ... Eu am avut o rătăcire politică, m-a certat pentru ea, dar m-a iertat și ne-am împăcat ... Când a murit, n-am putut să scriu nimic; am citit atunci **Bătrânul și Marea** (a lui Hemingway), care mi l-a relevat pe Înaltul Bartolomeu. Era și dânsul un om bătrân care pescuia singur într-o barcă în ocean și câți rechini (nu) s-au agățat în această viață de peștele lui Bartolomeu! Avea un puști pe care-l învățase să pescuiască - și noi toți suntem puștii lui Bartolomeu, fiindcă a știut și ne-a învățat cum să pescuim...”

20 martie 2012, „Seară cu Bartolomeu” la Arhiepiscopia Râmnicului, cu participarea unei delegații din partea Mitropoliei Clujului și Maramureșului. De la stânga la dreapta: arhim. Andrei Coroian, pr. Justin Tira, conf. univ. Ioan St. Lazăr (Râmnicu-Vâlcea), IPS Gherasim, Arhiepiscopul Râmnicului, prof. univ. Ioan Chirilă și pr. Ioan Pinte, scriitor

Pr. Justin Tira: „...am fost martor și participant activ la întreg ansamblul numit generic «viața bisericească a eparhiei» (Clujului). L-am însoțit mereu în vizitele pastorale, la sfințirile și resfințirile de biserici, la hramurile mănăstirești, adică am trăit pe viu bucuria și emoția cu care era așteptat și primit ca și nesașiul cu care îi era savurat cuvântul de învățătură de către miile și zecile de mii de credincioși veniți să-l vadă și să-l asculte. Nimeni nu pleca de la astfel de întâlniri fără să fi primit un răspuns la eventualele frământări, pentru că întotdeauna predica mitropolitului Bartolomeu era vie și actuală, mulți rămâneau cu senzația că predica a fost special pregătită pentru a răspunde propriilor trăiri și necazuri”

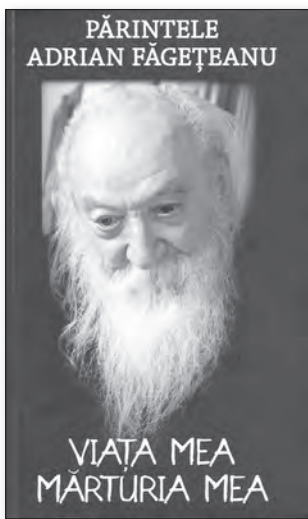
Arhim. Andrei Coroian: „...Părintele nostru mitropolit Bartolomeu a fost un om cu mult har primit de la Dumne-

zeu și o bogată, unică poate într-un fel, înzestrare nativă. Cuvântul său era puternic, luminător și înviator. Rugăciunea sa de asemenea, puternică, ascultată, primită. A făcut și minuni. Câteva vindecări prin rugăciunea sa, altele la catafalcul sau mormântul său, pe lângă zecile și sutele petrecute asupra sufletelor omenești care s-au transformat ascultându-l. Sunt firești. Aceasta îi era caracteristica principală, firescul. Umanitatea, pe măsura îndumnezeirii sale, se apropie de firescul ei. Aceasta îi atestă autenticitatea în lumina smereniei și a iubirii jertfelnice în care trăiește. O poezie din ciclul **Anamneze**, una din cele mai frumoase poezii creștine, cred că reprezintă universul său launtric, hristic: „Puterile cuvântului le știu / și nu de-acum și nici de prin aproape, / ci de pe când mi se purtau pe ape / în oglindirea cerului sălcu... / Rostesc și totul se prefac'n rost: / Ologul zburdă, ciungul vă mângâie, / Vă îmbrățișați cu cel mâncat de râie, / Lunatecul surăde'n adăpost. / Uimiți., voi credeți că scornesc minuni / ca să-mi arăt puteri nepământene. / Minunea, vai! e numai pentru lene. / La spaime sacre când veți fi imuni? / Sunt om ca voi, dar om încuvântat. / Miracolul e fapta mea cea bună. / De-acum nicio durere n'o să spună / că mi-a cerut un leac și nu i-am dat”.

Ioan St. Lazăr: „Am, desigur, și eu multe amintiri și gânduri despre Înaltul Bartolomeu, care n-a plecat dintre noi, ci ne-a rămas în suflet, dar, pentru că părintele Andrei a încheiat cu o referință la poezie, îmi îngădui să exprim aici o ipoteză la a cărei demonstrație lucrez în prezent. Anume că, în tinerețea sa, Valeriu Anania, chiar dacă l-a întâlnit pe Tudor Arghezi, a putut să-și configureze subiacent, ca model uman și literar, viața și opera Sfântului Grigorie de Nazianz. Una din poeziile sale publicate în 1942 în revista **Gândirea** se intitula **Versuri pentru versul meu**, putând fi pusă în relație cu lucrarea Sfântului Părinte intitulată **Pentru versurile sale**; în aceasta din urmă se reliefează, față de vicisitudinile vieții,

opțiunea pentru literatură, opțiune pe care o regăsim și la adolescentul Valeriu Anania (vezi **Memoriile** sale) față cu dezamăgirile privind orientarea politică de până atunci. Între provocările Istoriei și arcele Ecclesiei, creația literară va fi modul său de demnitate și rezistență, exercitat și în închisoare «pe creier». Modelul s-a putut contura în «întâlnirea admirabilă» din facultate cu marele său profesor de patristică, Ioan Gh. Coman, care, prețuind în mod excepțional pe Sfântul Grigorie de Nazianz, supranumit Teologul, dorea să-i consacre un studiu dezvoltat și convenise cu Valeriu Anania ca acesta să talmăcească opera poetică a Sfântului Părinte. Proiect nerealizat datorită conjuncturilor istorice nefavorabile ambilor parteneri... Au rămas din el doar vechiul studiu scurt (din interbelic) al Profesorului și cinci poezii talmăcite de către Discipol...

Părintele Adrian Făgețeanu,
Viața mea. Mărturia mea,
interviuri de ANDREI
DÂRLĂU, Editura Areopag,
București, 2011, p. 192.

La sfârșitul lunii septembrie a anului trecut, cu un an înainte de a împlini o sută de ani, s-a stins pe un pat de spital din București părintele Adrian Făgețeanu. Tre-

cerea sa la cele veșnice și înmormântarea sa în curtea mănăstirii Lainici s-au desfășurat într-un mod discret, neostentativ, într-un cuvânt, în chip smerit după cum i-a fost viața, cugetarea și slujirea duhovnicească.

Ciprian Voicilă și Andrei Dârlău, doi dintre cei care l-au cunoscut și s-au împărtășit din experiența sa acumulată în cei 98 de ani de viață pământească, au avut frumoasa inițiativă de a publica la sfârșitul anului 2011 acest volum în care să creioneze biografia și mărturia părintelui Adrian pentru a-l aduce pe bătrânul avă în sufelele multora dintre cei care nu au avut bucuria de a-l cunoaște. Volumul publicat cu binecuvântarea unui alt mare bătrân al Ortodoxiei românești, Înalt Preasfințitul Justinian Chira, este, de altfel, prima carte cu și despre părintele Adrian Făgețeanu. Realizat într-o manieră dialogică, care strânge împreună într-o formă selectivă o parte dintre interviurile luate avel Adrian de către Andrei Dârlău și intitulat sugestiv „Viața mea, mărturia mea”, tomul ne înfățișază, în prima parte, biografia aproape centenară a bătrânului duhovnic de la schitul Locurele și răspunsurile

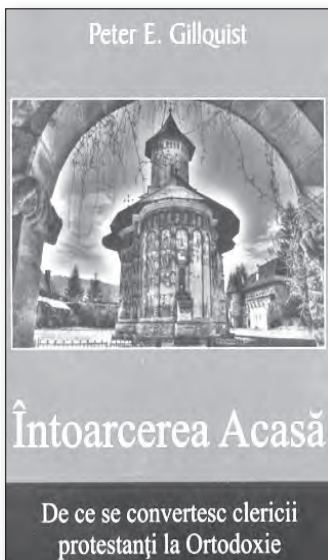
sale privitoare la anumite teme legate de provocările contemporane, misiunea Bisericii, semnele vremii, morala și viețuirea creștin-ortodoxă, în a doua parte.

Volumul de față indică traseul unei adevărate hărți biografice: părintele s-a născut într-o familie preoțească pe 16 noiembrie 1912 în localitatea Deleni, lângă Cernăuți, fiind ocrotit încă din copilărie de pronia dumnezeiască care l-a salvat în urma unui accident. Încurajat de tatăl său, tânărul Adrian a urmat școala primară în localitatea natală, apoi cursurile liceului „Aron Pumnul” și ale Facultății de Drept din Cernăuți. Până în momentul izbucnirii celui de al doilea Război Mondial a practicat avocatura la Fălticeni și Bacău. În anul 1941 s-a înrolat în armată ca voluntar, fiind rănit grav în timpul bătăliilor de la Stalingrad. Salvat de către un avion de vânătoare care l-a transportat 600 de km către un spital militar, unde a fost supus unei intervenții chirurgicale complicate. Părintele Adrian mărturisește că această minune petrecută cu el a perceput-o a fi un semn divin, alegând să-și închine viața Celui care l-a scăpat pentru a doua oară de moarte. Astfel, s-a hotărât să intre în monahism închinându-se ca frate la Mănăstirea Putna în anul 1943 și înscriindu-se la Facultatea de Teologie din Suceava. În anul 1947 a ajuns în București cu gândul de a studia Filosofia. În capitală va frecventa conferințele „Rugului Aprins” organizate la Mănăstirea Antim cunoscându-i astfel pe toți membrii acesteia: mitropolitul Tit Simedrea, preoții Daniil Sandu Tudor, Andrei Scrima, Benedict Ghiuș, Dumitru Stăniloae, Sofian Boghiu, profesorii Vasile Voiculescu și Alexandru Mironescu ș.a. Instaurarea regimului comunist și “cruciada” acestuia împotriva elementelor “mistico-legionare”, considerate un pericol la adresa noii orânduiri de stat, a deschis un val de arestări și condamnări politice fără precedent în viața statului român. Părintele

Adrian a făcut parte din șirul victimelor acestui proces, fiind condamnat și închis de trei ori, între 1945-1946 și 1950-1964. Astfel a trecut prin sistemul concentraționar de la Jilava, Brașov, Făgăraș, Aiud, Ostrov, Poarta Albă și Canalul Dunăre-Marea Neagră. Odată cu grațierea generală a condamnaților politici din anul 1964, părintele Adrian va ieși din pușcărie reluându-și activitatea pastorală și revenind în sânul obștii de la Antim, unde a slujit până la sfârșitul anilor '90. Din anul 2000 s-a reîntors la Mănăstirea Lainici, unde fusese primit în peregrinările sale din tinerețe, așezându-se în liniștea isihiei de pe Muntele Gropu, la Schitul Locurele.

Interviurile transcrise ale părintelui Adrian cu Andrei Dârlău în lavra Lainici acoperă o tematică teologică și duhovnicească vastă, care fac totodată numeroase referiri și la o serie de probleme ale contemporaneității. Sunt expuse în cuvinte simple și pe înțelesul celui mai simplu credincios subiecte precum rugăciunea, puterea credinței, Sfintele Taine în viața creștinului, tâlcuiri ale diferitelor pasaje din Sfânta Scriptură, virtuțile creștine, eshatologia, la care se adaugă și unele teme extrem de actuale precum mișcarea New Age, reîncarnare, evoluționism și ecumenism, dar și câteva capitole referitoare la istoria neamului românesc din secolul XX, precum prigoana împotriva monahismului, traseul neamului în istorie, intuiția țărănească și cauza canonizării noilor mărturisitori. Volumul de față ne descoperă viața și mărturia unui avă cu chip luminos care în decursul unei vieți, ce s-a desfășurat aproape pe durata unui secol, s-a identificat cu transformările, tragediile și bucuriile istoriei poporului român și a monahismului românesc, care odată cu plecarea sa la Domnul au pierdut un demn mărturisitor, dar au dobândit un smerit mijlocitor.

✎ Mircea Gheorghe Abrudan

Întoarcerea acasă.

De ce se convertesc clericii protestanți la Ortodoxie,
Trad. MOLDOVAN ADINA,
ediție îngrijită de Dragoș
Dâscă, Ed. Ecclesiast, 2011.

Editura Ecclesiast, deși a fost înființată în 2005 (după cum aflăm de pe www.ecclesiast.ro), a devenit mai activă abia în ultima perioadă, când a reușit să pună pe piață o serie de titluri incitante. Multe cărți apărute la Conciliar

Press sunt arvunite sau chiar publicate de Ecclesiast. Asta e partea bună. Din păcate aspectul grafic al cărților nu este din cel mai rafinat și, dacă problemele s-ar termina aici, tot n-ar fi rău. Grav este că traducerea foarte adesea lasă de dorit, la fel cum lasă de dorit și corectura sau tehnoredactarea. Cărți bune, dar cu greșeli de traducere săcăietoare, cu toate că limba inițială a majorității lucrărilor este engleza.

După această introducere critică, ar trebui să urmeze o laudă întemeiată. Iar cartea *Întoarcerea acasă. De ce se convertesc clericii protestanți la Ortodoxie*, merită apreciată din plin. Totuși, nu pot să nu observ că Peter E. Gillquist nu este autorul cărții, așa cum am putea crede văzând coperta. El este doar cel care s-a îngrijit de apariția ei și semnează un scurt „Cuvânt înainte”, povestea lui nefiind inclusă în volum. Trecând însă peste aceste neajunsuri și peste câteva inadecvări ale traducerii realizate de Adina Moldovan, cele 18 memorii ale traseului înspre Ortodoxie al unor pastori protestanți merită din plin efortul lecturii.

Cartea despre care vorbim merge foarte bine împreună cu lucrarea autobiografică a părintelui Peter Gillquist (trecut la cele veșnice în 2012) *Cum am devenit ortodox. O călătorie înspre credința creștină primară* (trad. Ioan Tănase Chiș, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2006). Descrierea traseului înspre Ortodoxie al părintelui Peter Gillquist fiind mult mai cuprinzătoare, lasă mai puține semne de întrebare în urma lecturii. În plus, aceste două volume sunt excelent completate de un filmuleț de vreo 22 de minute *Evangelicals Come Home to the Orthodox Church* care poate fi văzut pe Internet¹. Mulți dintre cei menționați în carte sunt intervievați în film, așa că lectura devine mai consistentă.

Întoarcerea acasă este un volum care s-a născut dintr-o revistă, *Again*, care a publicat inițial biografiile religioase ce mai apoi au fost completate de altele pentru a forma o carte de sine stătătoare. Poveștile sunt frapante, adesea incredibile pentru cineva care trăiește într-o țară de tradiție ortodoxă, unde percepția Bisericii este substanțial diferită față de cea dintr-o țară ca Statele Unite ale Americii. Se citește cu sentimente amestecate: mirare, consternare, admirație și uneori refuz. Constant este sentimentul că ți se relatează o istorie despre lucrarea nedisimulată a lui Dumnezeu, care cheamă oamenii la sine pe căi nebănuite. Pastori harismatici, baptiști, pentecostali, anglicani sau de alte facturi, uneori după o viață de misiune în sânul unor comunități, trec prin niște crize lăuntrice care-i fac nu să eșueze, ci să găsească odihna în sânul Bisericii Ortodoxe. O Biserică apreciată de ei la adevărata valoare, dar nu într-o manieră idealizată sau triumfalistă. Cea mai de preț comoară a lumii, ascunsă în spatele unui etnicism exagerat și uneori în spatele unui ritualism indiferent. Și totuși „această plinătate a Credinței merită fiecare luptă și fiecare dezamăgire”, scrie pr. Daniel Matheson la finalul mărturiei sale (p. 40).

Cele 18 texte din volumul în discuție au câteva puncte comune. În primul rând la toți este constantă căutarea continuă, fără menajamente, a lui Dumnezeu. Lectura neîncetată a Scripturii (într-unul dintre texte e pomenit un pastor care citise până la acel moment de 400 de ori Noul Testament) și sentimentul că odată ajunși în Biserica Ortodoxă au găsit Biserica Noului Testament, Biserica lui Hristos și au ajuns acasă pentru totdeauna. Chiar dacă șederea acasă nu este mereu ușoară (e cazul părintelui Nicholas Sorensen care într-o perioadă caută „o Ortodoxie mai ortodoxă” și ratează, dar este reprimat în Biserică).

Ilustrativ pentru drumul tuturor către Biserica Ortodoxă este fragmentul din încheierea mărturiei părintelui Gregory Rogers „Ceea ce am găsit este Mărgăritarul cel mai de preț. Am găsit adevărata credință, adevărata Biserica a lui Hristos, adevăratele Taine și adevărata comuniune cu Dumnezeu. Aceasta este măsura a ceea ce a dat Dumnezeu. Și cum mărgăritarul are un cost pentru negustor, el m-a costat viața. Era exact ce căutam: o relație cu Dumnezeu și un sentiment al prezenței Lui în Biserică, care să pună stăpânire pe energiile mele, jertfa mea cea mai profundă” (p. 25).

Amintirile foștilor pastori, acum preoți ortodocși, nu te pot lăsa indiferent. Sunt oameni care știu ce cred și care caută să își aprofundeze cu orice preț credința și legătura cu Dumnezeu. Lectura volumului *Întoarcerea acasă* cred că determină pe oricine să își reevalueze poziția cu maximă sinceritate.

Oare știm noi la fel de bine ca și ei de ce suntem ortodocși?...

✎ Paul Siladi

Un nou tiraj din Biblia diortosită de Mitropolitul Bartolomeu al Clujului

Recent, Patriarhia Română a tipărit în Finlanda, un nou tiraj din Biblia în versiunea diortosită, redactată și adnotată de către IPS Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu. Biblia, tipărită pe hârtie foarte fină, în condiții grafice de excepție și cu o legătură elegantă și rezistentă, este disponibilă în varianta cu marginile paginilor albe, la prețul de librărie de 95 lei.

Biblia poate fi cumpărată din toate magazinele Arhiepiscopiei din Cluj-Napoca P-ța Avram Iancu 2 și 18, de la Muzeul Mitropoliei Clujului, incinta bisericii Sf. Apostoli Petru și Pavel din Mănăstur și din complexul Iulius Mall, dar și de la celelalte magazine din Turda, Dej, Gherla și Bistrița și ea mai poate fi comandată de persoanele juridice și parohii direct din depozitul Centrului eparhial.

Pe lângă restabilirea tradiției vechilor traduceri ale Bibliei după originalul grecesc al Septuagintei, Biblia în varianta Mitropolitului Bartolomeu le oferă cititorilor un foarte util instrument de lectură și de înțelegere a textului sacru prin introducerile care însoțesc fiecare carte a Scripturii, dar, mai ales, prin cele peste 8000 de note de subsol care facilitează cititorului înțelesul textului, turnat în matricea unei limbi române actuale. Biblia, în versiunea diortosită, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania a fost aprobată în anul 2001 de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca text oficial al Scripturii și a fost tipărită în prezent în câteva zeci de mii de exemplare, având o foarte bună receptare atât în rândul specialiștilor teologi și lingviști, dar și în rândul preoților și credincioșilor.

În anul 2004, în colaborare cu Institutul pentru Tehnica de Calcul din București, a fost realizat în premieră pentru România un CD-rom al Bibliei, iar în anul 2011 ea a fost publicată, în colaborare cu Editura Litera din București, în 8 volume cu ilustrații, într-un tiraj de 150.000 de exemplare, foarte bine receptate, în special de tineri.

Biroul de presă

¹ http://www.youtube.com/watch?feature=player_detailpage&v=o_2gI1e7A8

Tabere de tineret 2012

✎ Radu Copil

ara aceasta, Arhiepiscopia Clujului a organizat prin Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români trei tabere de vară pentru copii și adolescenți. Taberele de tineret s-au desfășurat la Mărișel, în județul Cluj, timp de 7 zile.

Prima tabără de vară a avut loc în perioada 9-15 iulie 2012, fiind destinată copiilor cu vârsta între 8 și 12 ani. Cei 68 de copii participanți au fost însoțiți de 20 de voluntari de la ASCOR Cluj și Grupul de Tineret al Parohiei Adormirea Maicii Domnului din Mănăstur.

De-a lungul taberei au avut loc numeroase activități religioase și recreative: cateheze și discuții interactive cu Părintele Dan Hognogi, discuții pe grupe de vârstă moderate de voluntari, rugăciunea de dimineață și vecernia, ateliere, jocuri de grup, jocuri cu baloane cu apă, cântece la chitară, scenete, drumeție, ore de sport și mai multe campionate sportive.

Anul acesta, timp de patru zile, copilașii au putut alege din următoarele ateliere: muzică (chitară și orgă), teatru, orientare turistică, plante, culinar (gomboși), cruciulițe, litografie, lectură, decorat tricouri cu vopsea textilă.

Cel mai așteptat moment al zilei era acordarea premiilor zilnice la sfârșitul programului. Astfel, copilul sau copiii care s-au remarcat în timpul zilei printr-un comportament frumos erau premiați cu distincția „Copilul Zilei”. De asemenea, colegii care aveau cea mai ordonată și aranjată cameră erau răsplățiți cu distincția „Camera Zilei”.

Un alt moment de bucurie duhovnicească l-a constituit venirea Mitropolitului Andrei în tabăra noastră. După un frumos cuvânt de învățătură adresat participanților, Înaltpreasfințitul Andrei s-a bucurat de mai multe cântece interpretate la chitară și a asistat la prezentarea scenei „Nu judecați după aparențe!”.

„Vânătoarea de comori” pe echipe a fost cea mai antrenantă competiție a taberei. Timp de două ore, 6 echipe de câte 10 copii s-au întrecut în a îndeplini contratimp 10 sarcini de echipă, precum proba de cunoștințe religioase, labirintul, aruncarea la țintă, doborârea sticlelor cu mingi, proba sportivă și altele.

Pentru fiecare reușită, echipele obțineau litere ca și indicii pentru a descoperi un citatul câștigător, și anume „Bucurați-vă cu cei ce se bucură!”. Toți participanții la joc sunt răsplățiți pentru efortul lor în cele din urmă cu o felie de tort „diplomat” pregătit la fața locului.

Ca în fiecare an, zilele petrecute la Mărișel s-au sfârșit cu un foc de tabără uriaș, iar duminică am participat la liturgia oficiată în biserica satului de către Părintele Dorin Ielciu. La ultima întâlnire din tabără s-au acordat diplomele de participare și premiile cele mari „Copilul Taberei” și „Camera Taberei”.

Pe drumul de întoarcere, am făcut un popas duhovnicesc la Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului” de la Florești, mulțumind lui Dumnezeu pentru încă o tabără minunată și de suflet folositoare.

În cea de a doua tabără din iulie au participat 60 de adolescenți cu vârsta între 15 și 18 ani, 12 voluntari de la ASCOR Cluj și 7 americani de la Centrul Misionar Creștin Ortodox

din Statele Unite (OCMC USA). De partea duhovnicească a taberei s-a ocupat Părintele Tudor Mudure, preot misionar în cadrul Protopopiatului Năsăud.

Structura și activitățile taberei au rămas la fel, adaptate însă la vârsta participanților. În mod deosebit, adolescenții au avut parte de vizionarea filmului „Darul suprem” („The ultimate gift”) și a unei conferințe despre puritate și consecințele unei vieți dezordonate.

Față de prima tabără, oferta atelierelor a cuprins două ateliere noi: montan și jonglerie. Pentru vizita Înaltpreasfințitului Andrei, adolescenții s-au pregătit cu cântece și o scenetă intitulată „Iosif în casa lui Putifar”, pregătită în cadrul atelierului de teatru forum. Și de această dată, toți participanții la tabără au primit în dar din partea Mitropolitului Andrei cărți de rugăciune.

Dacă la sfârșitul primei tabere copiii au primit în dar cartea „Povestiri pentru copii” de Arhim. Cleopa, adolescenții au putut alege între revista pentru liceeni „OrthoGraffiti” sau cartea „Iannis cel nebun pentru Hristos”.

Ultima tabără de vară s-a desfășurat în perioada 20-26 august pentru 70 de preadolescenți cu vârsta între 12 și 15. Responsabil de programul de rugăciune și discuțiile religioase a fost de data aceasta Părintele Călin Popovici.

Aparte, în această tabără au fost patru ateliere noi: brățări, ping-pong, matematică distractivă și lucru manual. De asemenea, s-a proiectat filmul „Visând cu ochii deschiși” („Wide Awake”), iar într-una din seri a avut loc „Seara talentelor”.

Bucuria și evenimentul principal al taberei a fost botezul lui Damaris, o fată de 15 ani care a decis să îmbrățișeze credința ortodoxă. Botezul a coincis cu vizita Preasfințitului Vasile Someșanul, astfel încât sfânta taină a fost administrată de către Preasfinția sa, alături de Părintele Ciprian Negreanu și Părintele Călin Ficior.

Conform chestionarelor de evaluare a taberelor, aproape toți cei 200 de participanți au considerat că prezența lor în această tabără creștină i-a apropiat mai mult de Dumnezeu și Biserică. De asemenea, toți participanții își doresc să participe în edițiile viitoare ale taberei de vară ASCOR pentru copii și adolescenți.

„Raza din catacombă” străbate dincolo de porțile închisorii...

✎ Adina-Maria Maier

nstaurarea regimului comunist în România și menținerea lui s-au făcut în urma unor transformări în detrimentul populației, care a fost supusă mai multor experimente: teroarea, industrializarea forțată și colectivizarea. Regimul comunist a lovit ori de câte ori îi era amenințată poziția. Nimeni din cei care au avut curajul să-l critice nu au scăpat nepedepsiți. Astfel că, având nevoie de „supuși” a trecut la represiune fizică și morală împotriva celor care au încercat să se răzvrătească. Vestitele închisori comuniste au adăpostit în cei 40 de ani cât a durat acest regim, o mulțime de oameni care au aparținut tuturor categoriilor sociale. Numărul lor nu a putut fi estimat cu exactitate. Mulți dintre ei au murit în aceste închisori, singuri, departe de familii, aruncați în gropi comune.

Printre cei mulți care s-au făcut vinovați, fiind considerați „dușmani ai poporului”, s-a aflat și Părintele Liviu Brânzaș. Smuls brutal de pe băncile școlii, la numai 21 de ani, Părintele a ispășit o detenție de 12 ani și 8 luni (1951-1964) fiind anchetat, bătut și schingiuit în mod bestial la Securitatea din Oradea, continuându-și calvarul în Penitenciarul Oradea și Jilava, în mina Cavnici și îndurând în cele din urmă cu tenacitate regimul distrugător al Penitenciarului Aiud. În timpul detenției de la Aiud, Părintele Liviu a

împărțit celula cu Părintele Dumitru Stăniloae. Întâlnirea cu Părintele Stăniloae și cu ceilalți preoți pe care i-a cunoscut de-a lungul detenției i-a adus imense foloase duhovnicești, călăuzindu-l în duhul credinței Ortodoxe strămoșești.

În noaptea de 31 iulie spre 1 august 1964 se încheie pentru Părintele Liviu, cei aproape 13 ani aspri de închisoare. Credința în Dumnezeu, principiul pentru care a fost făcut „vinovat”, alături de celelate două pentru care a luptat, „dragostea de neam” și „cultul eroilor”, este pecetluită prin

IPS Justinian și pr. Liviu Brânzaș cu ocazia sfințirii Bisericii din Suceagu (1985)

jurământul preoțesc din 1969. Își desfășoară activitatea pastorală în parohiile Iacobeni, Tureni și Suceagu, toate în județul Cluj.

Catehizarea tinerilor

De-a lungul anilor de preoție, părintele Liviu s-a ocupat în mod special de educația religioasă a copiilor. Cu toate că era interzisă catehizarea copiilor, părintele organiza în fiecare vacanță de vară o „școală de Duminică” unde copiii veneau de bunăvoie. Printre copiii cărora Părintele Liviu le-a insuflat credința m-am numărat și eu. Deși eram la o vârstă destul de fragedă imi amintesc și acum emoția rostirii împreună cu Părintele a rugăciunii „Tatăl nostru”, în bisericuța din satul natal Suceagu. Imaginea aceluia moment este însoțită și de o „rază” de lumină, venită de undeva din depărtare, care însuflețește peste ani credința pe care Părintele a sădit-o în inima unui copil care nu înlelegea destul de bine pe atunci ce i se întâmplă...

În România comunistă, Părintele Liviu a purtat cele mai onorante uniforme într-un stat ateu: cea de ocnaș și cea de preot.

Despre suferințele Părintelui din anii de închisoare am avut privilegiul în să scriu timpul studenției, perioadă în care, prin grija fiicei sale, am avut acces la jurnalul de memorii intitulat *Raza din catacombă*. Abia atunci am înțeles semnificația acelei „raze” prezentă în imaginea mea din copilărie...

După 1989 a devenit duhovnic al multor membri ai Asociației Foștilor Deținuți Politici din România. Pe tot parcursul vieții Părintele a pledat consecvent pentru convingerile sale. La 9 ani după căderea comunismului împotriva căruia a luptat, pe data de 3 septembrie 1998, în urma unei boli necruțătoare, Părintele Liviu trece la cele veșnice și este condus pe ultimul drum, sâmbătă, 5 septembrie, de către Prea Sfințitul episcop Vicar, Vasile Someșanul împreună cu un sobor de preoți și diaconi.

Părintele Liviu Brânzaș (1930-1998)

✎ Fabian Seiche

Lărintele Liviu s-a născut la 16 decembrie 1930 în comuna Sâniob, Bihor, al treilea din cei patru copii ai lui Ioan și Ecaterina. Va primi la botez un nume latin, Liviu, ca în cazul celorlalți trei: Virgil, Sabina și Cornelia – nume ce nu puteau fi maghiarizate. Grija părinților se va accentua în educația celor 4 frați, imprimându-le dragostea pentru Biserică și Neam. Era firesc așadar să intre în conflict cu stăpânirea atee.

Primele clase primare le-a urmat la Sâniob până în 1940, când în urma Dictatului de la Viena s-a refugiat cu familia în localitatea Finiș. Aici a continuat școala. A urmat liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș, un liceu de tradiție românească și creștină. A făcut parte dintr-o organizație anticomunistă la care au aderat 24 de tineri, elevi și studenți, printre care 5 fete. La 19 ani era deja fugar prin satele și munții bihoreni.

A terminat liceul, iar în 15 noiembrie 1951 (la nici 21 de ani!) este arestat și condamnat (3 ian. 1953) de către Tribunalul Militar Cluj la 25 ani închisoare pentru „uneltire împotriva ordinii sociale”. Procesul având loc în 27-28 dec. 1952. Aceeași condamnare a primit-o și fratele său Virgil (25 dec. 1926 - apr. 1998).

Alături de el au fost în închisoare: tatăl Ioan și fratele Virgil, având „vinovăția” de a fi crezut în Dumnezeu și de a-și fi iubit neamul. Cum au primit sentința? Foarte senini și mulțumiți, ca de o ispravă. Era o cinste să suferi pentru credință și neam, cum scrie: „La sfârșit zâmbim. Parcă am fi fost decorați. Într-un sens, această condamnare poate fi considerată un fel de decorație. Mai exact, un titlu de onoare”.

A trecut prin închisorile de la Oradea, Jilava, mina de plumb Cavnic, Gherla (17 martie 1954-31 iulie 1955, izolat în Zarcă 30 zile, 19 ian.-19 feb. 1955) și Aiud, de unde a fost eliberat în 1964, după 13 ani de supliciu. Participă la marea grevă a foamei din Aiud, în urma căreia sunt trimiși disciplinar la Gherla, în Zarcă.

Fire domoală, era iertător și se ruga profund. În închisoare a cunoscut mari teologi și duhovnici, printre care părintele Stăniloae, care a fost închis între anii 1958-1963 sau părintele Iustin Pârnu. Cu părintele Stăniloae a păstrat legătura și după eliberare. Acesta, la fel ca și alți preoți întâlniți, i-a adus imense câștiguri duhovnicești, călăuze în duhul ortodoxiei strămoșești.

Memoriile din această perioadă le-a adunat după Revoluție, în volumul „Raza din catacombă” (Ed. Scara, 2001), prefațată de același părinte Iustin. În carte evocă peste 300 de nume. Deasupra tuturor apar strălucii rectori și mentori ai ortodoxiei: pr. prof. Ioan Ageu, pâr. Ioan Iovan, pâr. Arsenie Papacioc, pr. prof. Dumitru Stăniloae. În iadul al nouălea, Liviu Brânzaș făgăduiește înaintea lui Hristos ca la ieșirea din temniță să urmeze studiul teologiei și să se preoțească. Un colonel de securitate venit din București îl anchetează: „Se vede că ai citit literatură legionară”. Pr. Liviu îi răspunde: „- Eu nu știu ce fel de literatură am citit, dar vă pot spune criteriul după care ne orientam lectura: Indexul cărților interzise”.

În 1968 este admis pe primul loc la Institutul Teologic din Sibiu, iar după primul an este hirotonit preot, fiind deja căsătorit și având o fiică. Va fi preot în Iacobeni, Tureni și Suceagu din județul Cluj. Aici foștii elevi își amintesc cum părintele îi aduna la biserică și petreceau 4-5 ore împreună învățând marile adevăruri ale creștinismului. Refuză să se supună interdicției de a face catehizarea copiilor, deoarece a considerat componenta creștină a educației, ca pe o latură fundamentală și definitorie a neamului românesc. O făcea cu multă bunătate și abnegație, cu multă putere de convingere. A fost un model de viață, de sacrificiu.

După 1990 va ajunge duhovnicul foștilor deținuți politici, filiala Cluj și nu numai (la Cluj va mai și sluji) dar și al tinerilor creștini ortodocși. Sunt cunoscute discursurile sale cu ocazia întâlnirilor la locurile de supliciu – comemorările de la Aiud, Gherla sau Canal, iar alături de predici, de majoritatea articolelor publicate în diferite ziare și reviste, de o

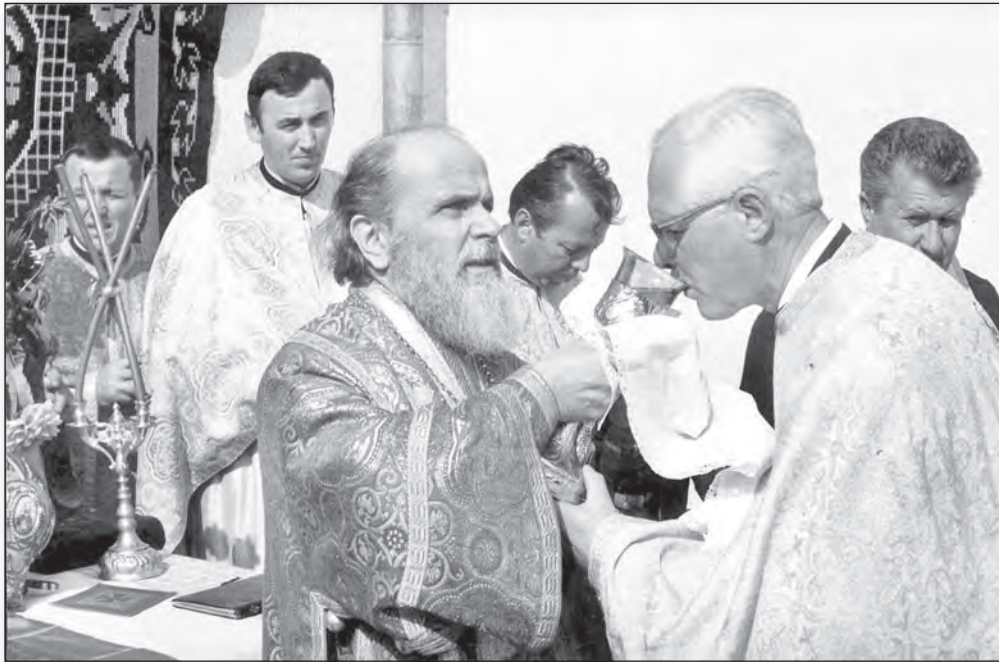
parte din cuvântările rostite la Congresele foștilor deținuți, s-au adunat într-o carte: „Martor într-un proces moral” (Ed. „Brad ‘94”, 2000). În 1998 se îmbolnăvește subit de cancer. Trece la cele veșnice joi, 3 septembrie 1998, la numai 5 luni după fratele său, Virgil.

Principii de viață

Părintele Liviu avea o deosebită capacitate de sinteză și elevată cultură. În 22 dec. 1989 scria în Jurnalul său: „Ziua întâi a libertății! Libertatea vine oare prea târziu pentru mine? A fost încă o dată evident că orice creație și valoare are la temelie jertfa”. Iar despre conferința de la Protopopiat din 9 ianuarie 1990, mărturisește: „Vor trebui să treacă mulți ani până va dispărea influența bolșevică din spiritul românesc”.

Orele de catehizare cu tinerii și copiii parohiei (Iacobeni, Tureni, Suceagu) erau adevărate momente înălțătoare, de cea mai ferventă apologie creștină și curaj martiric în acele timpuri când nu era voie. Mărturie sunt caietele de religie ale foștilor elevi.

Mai întâi, se cuvine a preciza axiomele fundamentale ale credinței sale, cu propria mărturie. Tot ce a făcut în viață a fost determinat de trei principii: *credința în Dumnezeu, dragostea de neam și cultul eroilor. Acestea sunt coordonatele spiritualității românești promovate de el, idealul adevărat al fiecărei generații. „Orice creație de valori necesită jertfa” sau „Măsura creștinătății noastre este jertfa”* erau principii în viața sa. Aceasta înseamnă că tinerețea nu este făcută pentru destrăbălare, ea este plămădită pentru eroism. Tinerețea călită în suferință înalță, iar neamul are nevoie de tineri care știu a pătimi și răbda. De aceea tinerețea de astăzi este în derivă, căci nu știe a se jertfi pentru idealurile enunțate.

IPS Justinian împărțind pe pr. Liviu Brânzaș cu ocazia sfințirii Bisericii din Suceagu (1985)

Știe a suferi, în schimb, cu tenacitatea unui „tolomac”, orice i se propune de aiurea. Dacă supraviețuiesc prin compromis, la ce îmi va servi libertatea? Ea devine inutilă și periculoasă când își pierde moralitatea și sacralitatea. Îndemnul părintelui Liviu este mai actual ca niciodată pentru tineri: „Înapoi la jertfă!”.

„Hristos a biruit răul prin suferință. Este un adevăr incontestabil pe care comoditatea și lașitatea noastră, frica de suferință și moarte, nu vrea să-l recunoască și să-l accepte. Dar dacă vrem să fim biruitori, trebuie nu numai să acceptăm suferința, dar să și o dorim cu ardoare!” (Jurnal, 14 octombrie 1986). Jertfă nu din spirit de aventură, ci din conștiința datoriei.

Părintele ne aduce muștrător aminte că debusolarea celor de azi este efectul lașității, al capitulării și dezertării noastre, ba chiar al trădării în fața valorilor satanizate. Modelul nostru nu este altul decât Hristos și cei asemenea Lui.

Tinerii, o prioritate

Vremurile dau dreptate catastrofei anunțate de părintele Liviu, la „Revoluție”: „Dacă nu am cucerit sufletul tineretului atunci când era frustrat de valori reale, acum, când va fi liber și va fi asaltat din toate direcțiile de sirenele diverselor miraje, nu prea sunt speranțe în acest prim moment... Avem o importantă și grea datorie de a reîncreștina spiritual acest tineret român, care, deși botezat, nu folosea în discursurile lui numele lui Hristos” (Jurnal, 26 decembrie 1989).

În caietele de religie ale celor catehizați, părintele insufla spiritul bărbătesc, luptător și, nu mai puțin, profund religios. La temelia educației lor se afla un om marcat cu 13 ani de martiraj continuu. Plăcerile nu ascund tărie și conservare, ci violență și anarhie. „Lupta aduce mai mult folos decât pacea. Pacea ne moleșește, ne face îngăduitori și timizi pe când războiul

ne ascute mintea și ne deprinde să socotim că întâmplările de față sunt trecătoare” (Teodoret al Cirului, PSB 44, p. 249).

Eleva din clasa a IV în 1987, Sabău Monica, consemnează despre părintele Liviu următoarele: „După două săptămâni de învățatură a religiei creștine primul sentiment care mă cuprinde este cel de bucurie și mulțumire că am reușit să fiu un ucenic statornic al școlii catehetice. În acest timp am învățat viața Mântuitorului, adevărurile principale de credință, cum să ne comportăm în biserică și în societate și am învățat frumoase cântări religioase. În acest fel am învățat să iubesc pe Iisus Hristos Mântuitorul nostru, învățătura Sa din Sfânta Evanghelie, Biserica Sa și Sfintele Slujbe. Acum am înțeles că cel mai mare țel sau ideal al omului este mântuirea. Mă rog lui Dumnezeu să nu părăsesc niciodată calea credinței și să pot împlini toate poruncile care sunt necesare pentru mântuire. Toată viața mea doresc să ascult îndemnul Mântuitorului: „Fii credincios până la moarte și îți voi da cununa vieții (Ap 2, 10)”.

Ura necurmată a închisorilor n-a putut stinge lumina părintelui Liviu, ce anunța învierea. Să-l pomenim cu evlavie, să-l păstrăm în ființa noastră, să nu-l îngropăm a doua oară în uitare. Să învățăm de la el taina răbdării, știind că astfel vom fi hotărâți, puternici și neclintiți în încercări, altfel vom cădea sub sentința aspră dar dreaptă, a aceluiași părinte: „Nu pot obține mântuirea: necredincioșii, păcătoșii și căldiceii. De insistat asupra căldiceilor” (Jurnal, 24 decembrie 1988).

Părintele Liviu apare blând, răbdător și iertător al slăbiciunii umane când aceasta este o neputință a cuiva, dar aprig atunci când stigmatizează răutatea și impostura comuniștilor sau a unora care n-au făcut nici o zi de temniță - pr. Liviu a executat 13 ani! - și pe care pur și simplu îl desființează într-o admirabilă scrisoare publicată în „Martor într-un proces moral” și separat.

Mărturie despre pr. Liviu Brânzaș

„În ciuda tuturor piedicilor și riscurilor, noi, copiii din Suceagu, am învățat ce este religia de la Părintele nostru Liviu Brânzaș, care dorea atât de mult ca fiecare copil să cunoască adevărurile de credință și să trăiască după poruncile lui Dumnezeu.

Astfel, în zilele de vacanță, la chemarea Părintelui, ne adunam la biserică și petreceam acolo câte 4-5 ore. Când timpul era frumos, stăteam afară pe morminte și sub lumina soarelui învățam marile adevăruri ale religiei creștine. Când vremea era nefavorabilă, ne regăseam la biserică, unde stăteam pe bănci, cu Părintele în mijlocul nostru...

Când eram sus în turn și sosea ora Paraclisului, Părintele trăgea clopotele. El ne-a spus că bunicul său a fost clopotar și că de la el a moștenit dragostea pentru biserică și clopote. Părintele ne spunea de multe ori: «Cea mai frumoasă muzică din lume este dangătul clopotelor».

După ce ne-a spus aceasta, și nouă ni se părea că este așa. Tot el ne spunea că cel mai frumos tablou este imaginea unui copil ingenunchiat, cu mâinile împreunate pentru rugăciune...

Dintr-o cutie mică, a scos un obiect foarte mic și ni l-a arătat. Noi ne-am apropiat toți să vedem ce este, dar la început nu am înțeles despre ce este vorba. Atunci Părintele ne-a explicat. Era un medalion făcut dintr-o bucată de os, pe care era sculptat chipul Mântuitorului cu coroana de spini pe frunte. Pe spatele medalionului se vedea un munte pe care se înălța o cruce. Parcă era crucea de pe Golgota. Sub muntele cu crucea era scris: Aiud. Ne-am dat seama că medalionul era o amintire din închisoare... Medalionul ne-a descoperit taina vieții lui. Privind medalionul, am înțeles de ce Părintelui Liviu Brânzaș nu îi era frică să facă religie cu noi. Când te uitai la chipul lui senin, nici nu-ți venea să crezi că acest om și-a petrecut toată tinerețea în închisoare. Eu cred că suferința din închisoare l-a făcut pe Părintele atât de bun.

Așa a fost acest om și preot pentru noi: un părinte adevărat. Iar noi la rândul nostru ne-am străduit ca să fim pentru el adevărați fii sufletești. Acum când mă gândesc la timpul acela fericit al copilăriei mele, mă cuprinde o tainică bucurie. Ce fericire pentru noi că am avut parte de un asemenea educator în primăvara vieții noastre! El ne-a învățat, prin exemplul său, că trebuie să înfruntăm orice primejdii, numai să ne împlinim datoria. Nu voi uita niciodată bunătatea și abnegația lui și tot ceea ce a făcut el pentru sufletele nevinovate de copii.

Și veșnic îmi voi aminti – ne-a luminat copilăria cu lumina lui Hristos”.

(Corina-Octavia Ciotlăuș, în Gazeta de Vest, sept.-oct. 1995)

Însemnări ale Părintelui Liviu Brânzaș

Marea misiune

Nu este niciodată prea târziu pentru un om cu vocație misionară să realizeze o mare misiune apostolică în creștinismul contemporan. Refluxul actual al credinței creștine are drept cauză absența marilor apostoli de tip paulin. Renașterea spiritualității și vieții creștine va fi posibilă numai prin apariția unor mari personalități apostolice care să concentreze în ființa lor calitățile Sfântului Apostol Pavel: spirit vizionar, profunzime de gândire, voință energetică, elan eroic, spirit de sacrificiu, trăire mistică.

Nimic nu trebuie să ne împiedice să aspirăm spre acest suprem ideal!

Hristos ne cheamă spre două culmi: spre Tabor, spre săvârșirea spirituală după pilda Sfinților Părinți (*idealul filocalic*) și spre Golgota, spre jertfa supremă pentru biruința lui Hristos (*idealul martiric*).

Doamne, ajută! Acum și până în ceasul morții! Amin!

Din punct de vedere creștin, toate valorile de existență se judecă raportate la mântuire. Nu există o autonomie estetică absolută. Trebuie arătat clar că arta și cultura așa cum sunt, ele nu ajută la mântuirea prin Hristos.

În acest act de clarificare trebuie stabilit ce este *tendința inconștientă* a omului lipsit de teme interior creștin și ce este acțiune camuflată a unei *conspirații anticreștine*.

Toată cultura modernă este opera "împrăștierii". Acum încep să înțeleg mai bine insistența Sfinților Părinți asupra "împrăștierii", adică a devierii în superficial și neesențial. În toate domeniile vieții (religioase, sociale etc.) există această tendință. Sunt rari oamenii profunzi, adică *concentrați în esențial*.

Pentru noi creștinii, esențialul este Hristos și mântuirea prin El.

(*Jurnal*, Suceagu, 29 nov. 1984 și *Jurnal*, dec. 1987)

Despre slujitorii urii

Foștii slujitori ai ideologiei urii nu se sfiesc să vorbească despre spiritul nostru de răzbuinare, deși știe toată țara că după 22 Decembrie 1989 nimeni dintre noi nu a schițat nici cel mai mic gest de agresiune împotriva celor care ne-au torturat și ucis; nu am sărit în beregata niciunui dintre schingiuitorii și călăii noștri. Ce pot ei să înțeleagă din sublimul versurilor în care s-a imortalizat crezul nostru creștin din închisori? „*Prin inimi negre de păduri cu fiare/Trec mucenici cu frunțile în soare/Cerșind pentru călăii lor iertare*”...

Această atitudine reprezintă culmea generozității cu care ne-a înnobilit suferința. Aceasta este răzbuința noastră! Această lecție de totală nonviolență, pe care le-am dat-o, i-a făcut pe foștii temniceri ai poporului român mai îndrăzneți. Unii chiar ne amenință. Nu este nici inexplicabil și nici surprinzător. Până nu dispăre ultimul martor al crimelor, ei nu au odihnă. Ei nu s-au lepădat de crimele lor și nu au făcut nici un act de pocăință. Ei nu s-au prezentat în fața națiunii a cărei viață, credință și libertate au fost călcate în picioare de partidul pe care l-au slujit – și pe care l-au părăsit numai obligați de evenimente, dar neputându-se debarasa de spiritul lui malefic – cu atitudinea de reală căință și voință de îndreptare a fiului risipitor, spre a fi iertați și restaurați la demnitatea de oameni. Ei ne privesc în continuare prin lentilele roșii prin care au privit neîndurători timp de o jumătate de veac zvârcolirile acestui popor îngenucheat de ei.

Nu pot, însă, să nu dau glas regretului că o parte dintre românii ce se consideră acum adversari ai comunismului, dar care atunci nu au fost împreună cu noi la Aiud, folosesc față de luptătorii anticomuniști cei mai redutabili aceeași terminologie pe care au folosit-o foștii anchetatori și schingiuitori! Să bănuim la unii dintre aceștia o stare de ocultă satisfacție că suntem insultați și loviți în continuare?

Pare paradoxal, dar consider că ar trebui să ne bucurăm că începe un război împotriva noastră. Prea am stat pasivi și amorțiți. Acest atac ocult sau direct împotriva ne va trezi – ne va retrezi – la datoria noastră fundamentală. Poate că nedreptatea care se săvârșește împotriva noastră va răni inima acestui tineret al țării, care stă blazat în fața catastrofei materiale

și morale în care ne scufundăm, și se va uni cu noi în luptă, pentru o adevărată renaștere românească.

(*Puncte cardinale*, ian. 1994 și *Gazeta de Vest*, nr. 30, feb., 1994)

Despre viața de sfințenie în închisori:

La sfârșitul acestei lupte interioare, țâșnește din adâncuri o stare de elan care se cristalizează într-o rugăciune a inimii mele: „*Doamne Iisuse Hristoase, învață-mă să Te iubesc și să-ți urmez Ție. Doamne Iisuse Hristoase, dă-mi puterea ca în toate zilele vieții mele să-Ți slujesc Ție*”. Transcriu în „*Jurnal*” această rugăciune lirică. Ea constituie cea mai înaltă culme spirituală pe care am cucerit-o de când am intrat în catacombă. Această rugăciune o voi rosti mereu în fața grațiilor care ne închiudeau orizontul, ca pe un memento al datoriei apostolice.

Lupta armată era conjuncturală, însă lupta spirituală trebuia să fie perpetuă. Opoziția față de comunism era în primul rând, o chestiune fundamentală de credință. S-ar fi putut întâmpla ca prin vreun miracol economic, comunismul să realizeze un nivel de trai acceptabil sau cel puțin, suportabil. În acest caz, anticomunismul nostru înceta? Noi ne împotriveau în primul rând ateismului, care stă la baza ideilor marxiste. Bolșevicii rămân dușmanii noștri, chiar dacă ar realiza paradisul material pe pământ, căci ei sunt dușmanii lui Hristos! Încă de la școala primară, am învățat de la dascălul meu, poetul Vasile Bucur, că lupta împotriva comunismului este o cruciadă (cap. 1).

Comunismul este ca acea fiară roșie din Apocalipsă, care se ridică pentru a izgoni pe Hristos din lume. Să nu lăsăm pe urmașii noștri să piardă binefacerile sufletești ale Nașterii Mântuitorului! Să nu le lăsăm o țară fără Biserici, fără icoane, fără ocrotirea mâinii lui Dumnezeu! Să nu lăsăm copiilor noș-

Pr. Liviu Brânzaș și copiii participanți la catehizare

tri o viață în care vor fi pierdut pe Hristos! Iar pentru aceasta, să nu fugim din fața jertfei pentru apărarea Crucii!” (cap. 2).

Săptămâna Patimilor are în închisoare un alt ecou decât în libertate... Ocașii care merg în șir, purtând lămpile ce scânteiază în joc de lumini și umbre de-a lungul galeriilor învăluite în beznă, par niște pelerini ce merg spre un tărâm plin de taine. Așa treceau, odinioară, creștinii primelor prigoane, prin labirintul tainic al catacumbelor. Ocașii de astăzi sunt cei mai buni frați cu prigonii și martirii de atunci, căci și sufletele lor se înalță spre cer din adâncul catacumbelor. În Vinerea Mare se ține post negru. Nu se mănâncă nimic și nu se bea apă, deși în adâncul ocnei, se lucrează din greu și, în multe locuri, în căldură tropicală. Nu-i nimic! În ziua în care Stăpânul ceres a răbdat pentru noi, trebuie să răbdăm și noi!

Noaptea Învierii! Ne risipim pe galerii, la locurile de muncă, dar aproape nimeni nu lucrează... Spre sfârșitul timpului de muncă, toți ocașii ne apropiem de corfă. Acolo, în spațiul din fața corfei, vast cât o catedrală, este o mare de oameni. În această noapte, în ocna, impresia de catacombă este mai reală ca oricând. Pe margini sunt oameni care țin atârinate sfredele de diverse dimensiuni. La mijloc, un grup de preoți, cei care s-au întâmplat să fie în mină în această noapte, se pregătesc de săvârșirea mării Slujbe a Învierii. Ca la o comandă, lămpile se sting, una câte una. La sfârșit își sting lămpile și gardianul și civilul de la corfă, care stinge și becul electric. Întuneric absolut. Liniște suprafirească. Brus se aprinde o lampă. Lumina țâșnește parcă din infinitul beznei. Se aude vocea preotului:

- Veniți de luați Lumină!

Și lumina trece din lampă în lampă, din suflet în suflet. Apoi vocea cucernică intonează:

- Mărire Sfintei și Celei de o ființă și de viață făcătoarei și nedespărțitei Treimi, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor, amin!

Din zeci de piepturi răsună cântarea pascală: „Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le”.

Și vocea preotului continuă tunătoare:

- Să se scoale Dumnezeu și să se risipească toți vrăjmașii Lui și să piară de la fața Lui toți cei ce-L urăsc pe Dânsul!

Să se risipească și să piară vrăjmașii lui Dumnezeu! Cuvintele sună și răsună ca niște ciocane pe nicovalea veacului ateu.

La fiecare cântare, de pe margini, răsună glasul metalic al sfredelelor lovite de ciocane. Sunt clopotele ocnei! Niciodată nu am auzit dangăte mai vibrante și mai tulburătoare. Totul este amețitor. Nimic nu lipsește din majestatea Noptii Sfinte: lumini, cântări, clopote... Cine a trăit o asemenea noapte trebuie să devină un alt om! Aici, în adâncul acestei catacombe, cu întunericul ei copleșitor, răsare o rază de lumină de care nu te poți împărtăși nicidecum și nicăieri în altă parte. Raza din catacombă! *Ce fericire! A meritat să suporti toate chinurile de până acum, numai să te învrednicești de un asemenea har!* (cap. 4).

29 iunie 1962. Am fost condamnat de către regimul comunist, pentru împotrivire la instaurarea lui în România. Motivele care m-au determinat la această atitudine nu au fost de ordin social (la ora aceea eram o familie de oameni modești, săraci chiar, după patru ani de refugiu), ci erau integral de natură spirituală. În familia noastră s-a cultivat un spirit antibolșevic încă din copilăria mea. *Bunicul meu, Moise Brânzaș, cumoscuse ororile bandelor bolșevice ale lui Bela Kuhn, din 1918 și vorbea de bolșevici așa cum ar vorbi un pustnic despre diavoli: întruchiparea maximă a răului. Pentru familia noastră, aderarea la comunism și înscrierea în P.C.R. echivala cu o lepădare de Hristos și o unire cu satana!* După familie, a urmat școala. Învățătorul meu, preotul Vasile Bucur, naționalist și creștin, m-a învățat de asemenea, să urăsc bolșevismul. În timpul războiului antisovietic a scris un „poem dramatic” intitulat „*Jertfa Basarabiei*”, în care îi prezenta pe bolșevici drept dușmanii lui Dumnezeu și ai Neamului. Apoi a urmat educația de la liceul „Samuil Vulcan”, educație preponderent creștină și românească, deci anticomunistă.

...Dacă ar intra cineva în mod invizibil în celula noastră și ar asista la convorbirile dintre noi, ar avea impresia că se află într-o chilie de mănăstire. Ore în șir, nu se discută decât probleme de ordin spiritual și religios, împletite cu rugăciuni în comun. Parcă ne-am afla în ajunul unui examen la teologie sau înaintea depunerii votului monahal. Și zilele trec, într-o frumoasă frăție și trăire creștină...

Închisoarea devine, rând pe rând: universitate, laborator de creație, școală de eroism, mănăstire de înaltă trăire mistică.

Aiudul, ca orice închisoare în general, este o veritabilă universitate. Se învață cu pasiune toate științele și artele: literatură, filosofie, matematică, astronomie, științe naturale, istorie, limbi străine... Se învață cu atâta aviditate, încât ai putea crede că s-a condiționat eliberarea deținuților de volumul și diversitatea cunoștințelor acumulate. Componenta unei celule se apreciază după calitatea „profesorilor” care o formează...

Aiudul este și o vastă școală de eroism. Unul din adevărurile în care se crede cel mai mult este acela că orice creație de valori necesită jertfă. Printre primele texte care se învață aici, la Aiud, sunt cuvintele lui Moța: „Măsura creștinătății noastre este jertfa”...

Închisoarea din Aiud este o veritabilă mănăstire. În primul rând, o parte dintre luptătorii anticomuniști, în special cei concentrați la Aiud, au conștiința de cruciați. Cel mai profund temei al opoziției față de comunism era cel religios. Când a apărut comunismul în România, a fost respins în primul rând, pentru caracterul său anticreștin. Aderarea la comunism era considerată ca o lepădare de Hristos și o unire cu Satana. Ori, neamul românesc se lepădase de Satana și se unise cu Hristos de două mii de ani. Era nefiresc ca această linie de viață, care avea ca țintă finală pe Hristos și Învierea în Împărăția Sa veșnică, să fie părăsită bruscă, iar neamul românesc cel „naturaliter cristianus” să facă o întoarcere radicală și să meargă pe o linie cu sens contrar. Era o imposibilitate din toate punctele de vedere (cap. 10).

(Fragmente din cartea sa „*Raza din catacombă*”)

Pelerinaje în Israel (2012): 23-29 octombrie; 12-18 noiembrie

Ziua I: Plecarea din București și sosire pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv. Deplasare pe coasta Mediteranei la Haifa, splendid oraș-port la Mediterană, al treilea oraș ca mărime din Israel, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vizitarea Mănăstirii Stela Maris (Steaua Mării), cu altarul deasupra peșterii Sfântului Prooroc Ilie Tezvitianul și apoi vom privi Templul Cultului Bahai, cu grădinile pe terase suspendate - sit Patrimoniu UNESCO, superioare grădinilor de la Versailles. Părăsim Haifa și ne îndreptăm spre Tiberias. Cazare și cină la Hotel de 3* în Tiberias.

Ziua II: Mic dejun. Deplasare la Cana - vizitarea bisericii unde a avut loc prima minune din Galileia: transformarea apei în vin. Nazaret, vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul apropiat și a bisericii ortodoxe Sf. Gavril cu izvorul Mariei. Continuăm cu Muntele Tabor. Vizitarea bisericii ortodoxe ridicată pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la față. Deplasare la Muntele Fericirilor, vizitarea bisericii. Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirea pâinilor și a peștilor. Capernaum, oraș denumit și „Cetatea Domnului”, (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat, casa Sf. Petru). **Opțional și în funcție de timp - plimbare cu o copie a „bărcii lui Iisus”, pe apele Mării Galileii și vizită la Capris-fabrica de aur și diamante.** Cină și cazare în Tiberias.

Ziua III: Mic dejun. Deplasare la Bethleem. Vizitarea bisericii orodoxe și a criptei unde s-a născut Domnul, apoi a Bisericii romano catolice Sf. Ecaterina și Grota Laptelui. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie, Zidul Plângerii. Vizită la Biserica românească din Ierusalim. Cină și cazare la Bethleem la Hotel de 4*.

Ziua IV: Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Măslinilor, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și al Sfintei Cetăți. Vizitarea Mănăstirii ruse Eleon, a Bisericii Pater Noster (Tatăl nostru), a Bisericii Dominus Flevit (Domnul a plâns), Grădina Getsimani cu Biserica Națiunilor, Biserica Mormântului Maicii Domnului și Peștera Getsimani. Vom intra în Cetatea Sfântă prin Poarta Sf. Ștefan. Parcurgem pe jos Via Dolorosa cu cele 14 stații în care s-a oprit Domnul până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, închinare la Piatra Ungerii, vizitarea paracliselor sfinte. După amiază, vizită pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul - Cina cea de taină, Mormântul marelui Rege David. Cină și cazare la Bethleem la Hotel de 4*.

Ziua V: Mic dejun. Vizită la Ein Karem - patria Sf. Ioan Botezătorul-cel mai mare om născut de o femeie, vizitarea bisericii Sf. Ioan și a Fântânii Fecioarei Maria. Continuăm drumul cu o deplasare la Tel Aviv (cu oprire la principalele obiective turistice), JAFFA, cu biserica Sf. Mihail și biserica catolică Sf. Petru. La cerere - în funcție de timp, baie în Marea Mediterană. **Opțional, la ora 23:00-deplasare la Sfântul Mormânt pentru a se participa la Sf. Liturghie de la miezul nopții** (autocar gratuit numai la dus) Cină și cazare Bethleem Hotel 4*.

Ziua VI: Mic dejun. Deplasare la Ierihon. Intrăm în orașul Ierihon, apoi urmează vizită la biserica ortodoxă unde vom vedea Dudul lui Zacheu, Biserica și Căminul românesc de la Ierihon și pustia Quarantaniei. Coborâm la Iordan, vizităm Mănăstirea Sf. Gherasim de la Iordan. Continuăm drumul cu mașini de teren arabe la Hozeva și vizităm Mănăstirea cu moaștele Sf. Ioan Iacob Românul de la Neamț. Treceam pe lân-

gă Qumran (vechiul centru al Esenienilor), cu o scurtă oprire la magazinul de produse cosmetice de la Marea Moartă. Programul zilei se încheie cu intrare gratuită la ștrandul Chibutzului Kalia și baie în apa sărată a Mării Moarte. Cină și cazare la Bethleem la Hotel de 4*

Ziua VII: Mic dejun. Vizită de despărțire la Sf. Mormânt și program liber în Cetatea Sfântă. Deplasare la Lod-antica Lida, unde se află biserica și mormântul Sf. Gheorghe și apoi spre aeroportul Ben Gurion.

Preț: 700 Euro

Prețul include: bilete de avion București - Tel-Aviv și Tel-Aviv - București; taxe de aeroport; asistență în aeroport la sosire și plecare; primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel; 6 nopți cazare la hotel în Tiberias (2 nopți), Bethleem (4 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina; 6 zile demi-pensiune (mic dejun și cină); taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Bethleem, Grădina Ghetzimani și taxi pentru Muntele Tabor); autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului; ghid evreu de naționalitate română în Israel; preot însoțitor pentru grup;

Pretul nu include: tips-uri (30 €) - (se achită în Israel); asigurarea medicală de sănătate; transportul la aeroportul Otopeni - București.

Acte necesare: pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării.

19 - 27 octombrie 2012, Pelerinaj în Țara Sfântă și Muntele Sinai

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin Centrul de pelerinaje „Renașterea”, organizează în perioada **19 - 27 octombrie 2012**, un Pelerinaj în Țara Sfântă și Muntele Sinai. Pelerinajul își propune să refacă geografia locului în care a predicat și învățat Mântuitorul Hristos, ca un drum inițiativ pentru fiecare creștin, care se angajează în descoperirea rădăcinilor profunde ale credinței.

Prețul întregului pachet se ridică la valoarea de **850 Euro**. **Prețul include:** bilete de avion București - Tel-Aviv și Tel-Aviv - București; taxe de aeroport; asistență în aeroport la sosire și plecare; primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel; 7 nopți cazare la hotel; 7 zile demi-pensiune (mic dejun și cină); taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program; autocar 3* pentru transport în Israel și Egipt pe toată durata programului; taxă de viză pentru Egipt; ghid vorbitor de limba română în Israel și ghid vorbitor de limbă engleză în Egipt; preot însoțitor; programele opționale.

Pretul nu include: tips-uri (30 EURO în Israel și 5 EURO în Egipt) - se achită pe bază de tabel la fața locului; asigurarea medicală de sănătate; transport Aeroportul Henri Coandă - București.

Acte necesare: copie xerox după pașaport, valabil încă 6 luni de la data plecării.

Calendarul Pelerinajului: Ziua I: Plecarea din București, cursa LY574, ora 10:40, sosire pe aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv la ora 12:15. Transfer aeroport - Ierusalim. Ein Karem - patria Sf. Ioan Botezătorul, vizitarea bisericii aflate deasupra casei unde s-a născut Sf. Ioan Botezătorul și a Fântânii Mariei. Cină și cazare la Bethleem la hotel de 4*.

Ziua II: Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Scopus, pentru a vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. Muntele Măslinilor, vizitarea Mănăstirii Eleon, a Bisericii Pater Noster (Tatăl nostru) și a Bisericii Dominus Flavit (Domnul a plâns), grădina Getsimani. Intrarea în cetate prin Poarta Sf. Ștefan. Parcurgerea pe jos a Viei

Dolorosa cu cele 14 Stații în care s-a oprit Iisus pe Drumul Crucii, până la Sfântul Mormânt. Urcare pe Golgota, Piatra ungerii, vizitarea paracliselor sfinte. Vizită la Muzeul Holocaustului. Cină și cazare hotel 4* în Bethleem.

Ziua III: Mic dejun. Deplasare Ierusalim - Ierihon, intrare în cel mai vechi oraș din lume. Vizită la Biserica și Căminul românesc, la Biserica Ortodoxă-grecescă unde se află dudul lui Zacheu și pustia Quarantaniei. Coborâm la Marea Moartă, la Qumran (vechiul Centru al Esenienilor), scurtă oprire la Magazinul cu produse cosmetice. Oprise în Stațiunea Ein Bokek, cu posibilitate de baie în Marea Moartă. Continuăm drumul spre Eilat, stațiune de renume mondial la Marea Roșie. Scurt tur de seară în zona de nord a stațiunii cu hoteluri de lux, adevărate palate și palmierii la ei acasă Cazare și cină la Hotel 4* în Eilat sau în Taba (Egipt).

Ziua IV: Sculare matinală și mic dejun la pachet la Eilat, ora 05:45. Deplasare spre Taba, ora 06:00 și trecerea graniței în Peninsula Sinai din Egipt. Călătorie de-a lungul litoralului egiptean, spre Mănăstirea Sfânta Ecaterina (construită de împăratul bizantin Justinian cel Mare între anii 550-551, unde Moise a vorbit cu Dumnezeu. Vizitarea mănăstirii. Cazare și cină la Hotel 3* Sf. Ecaterina.

Ziua V: În zori la ora 1:30 urcare pe Muntele Sinai, la locul unde Moise a primit Tablele Legii. Mic dejun la Hotel. Întoarcerea spre Taba, la ora 15:00 călătorie Eilat - Ierusalim. Cazare și cină la Bethleem la Hotel de 4*.

Ziua VI: Mic dejun. Bethleem. Vizitarea Bisericii Nașterii Domnului și ieslea unde s-a născut Iisus. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la câmpul păstorilor, apoi la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie. Deplasare spre Tiberias. Vizită la Yaradenit - locul amenajat al Botezului. Cină și cazare la Tiberias la Hotel de 4*.

Ziua VII: Mic dejun. Vizită în Nazaret. Vizitarea Bisericii catolice Buna Vestire, cea mai mare construcție de cult din Orientul apropiat și a bisericii ortodoxe Sf. Gavril din Nazaret cu izvorul Mariei. Vizită în satul Cana, vizitarea bisericii ortodoxe ridicate pe locul casei lui Simion Cananitul, unde Iisus a făcut prima minune a transformării apei în vin. Deplasare la Capernaum, oraș denumit și „Cetatea Domnului” loc unde Domnul Iisus a predicat, vizită la casa Sf. Petru, Tabgha unde Iisus a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor și peștilor, Muntele Fericirilor, vizitarea bisericii. Cină și cazare la Tiberias la Hotel de 4*.

Ziua VIII: Mic dejun. Muntele Tabor. Vizitarea bisericii ortodoxe ridicate pe locul unde s-a petrecut Schimbarea la Față. Urcarea cu taxiurile (valoare inclusă). Deplasare Tiberias-Haifa, splendid oraș - port la Mediterană, aflat într-un mare golf la poalele Muntelui Carmel. Vom admira Grădinile și Templul cultului Bahai. Vizitarea Bisericii Stela Maris (Steaua Mării), cu altarul deasupra Peșterii Proorocului Ilie Tezvitianul. Părăsim Haifa și ne îndreptăm pe șoseaua de coastă spre Aeroportul internațional Ben Gurion. Vizită la Biserica Sf. Mihail (în funcție de timp) și Biserica Sf. Gheorghe - Lod. Ora 16:50, decolarea cursei LY 571 spre București și se ajunge la ora 20:40.

6 - 13 noiembrie 2012, Pelerinaj în insula Eghina, la sărbătoarea Sfântului Nectarie Taumaturgul

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin Centrul de pelerinaje „Renașterea”, organizează în perioada **6 - 13 noiembrie 2012**, un Pelerinaj în Insula Eghina, la Sărbătoarea

continuare în pag. 12

IPS ARHIEPISCOPUL SI MITROPOLITUL ANDREI

Miercuri, 1 august: Primește la reședință, pe PS Episcop Timotei, al românilor din Spania și Portugalia. Primește la reședință o delegație de pelerini francezi conduși de Arhiepiscopul de Colmar. Săvârșește în biserica parohiei Ocna Dej slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Joi, 2 august: Face o vizită pastorală în parohiile: „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean, Șendroaia și Târlișu, din protopopiatul Beclean. Săvârșește în biserica parohiei Boju, protopopiatul Cluj I, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Vineri, 3 august: Săvârșește în biserica parohiei Rodna, protopopiatul Năsăud, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză; hirotesește Iconom pe Pr. Gheorghe Ganea, preot paroh la parohia Rodna II.

Sâmbătă, 4 august: Săvârșește în biserica mănăstirii Piatra Craiului, Slujba Vecerniei Mari și a Litiei și rostește un cuvânt de învățătură.

Duminică, 5 august (Sfântul Ioan Iacob Hozevitul): Săvârșește în biserica mănăstirii Piatra Craiului, Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. Săvârșește în Catedrală, slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni, 6 august (Schimbarea la Față): Slujește sfânta Liturghie și predică, la Hramul Mănăstirii Cheile Turzii. Săvârșește slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză în biserica parohiei „Pogorârea Duhului Sfânt” din cartierul clujean Zorilor, protopopiatul Cluj II.

Marți, 7 august: Conduce ședința Permanenței Consiliului eparhial. Îl primește la reședință pe Monseniorul Szekely János, episcop vicar de Esztergom – Ungaria însoțit de Pr. Kovács Sándor, Protopopul romano-catolic de Cluj-Dăbâca. Îl vizitează pe tinerii din tabăra de la Mărișel organizată de ASCOR Cluj. Săvârșește în biserica parohiei Iclod, protopopiatul Gherla, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Miercuri, 8 august: Participă la ședința pentru organizarea viitorului șantier de pictură a bisericii din parohia „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean. Săvârșește în biserica parohiei Prundu Bârgăului, protopopiatul Bistrița, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Joi, 9 august: Slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură la Mănăstirea Mihai Vodă din Turda; săvârșește slujba parastasului pentru voievodul Mihai Viteazul. Vizitează mănăstirea din Oarța de Sus. Săvârșește în biserica parohiei Oarța, Maramureș, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Vineri, 10 august: Îl vizitează pe tinerii din tabăra de creație de la Ciosa, jud. Bistrița-Năsăud. Vizitează Mănăstirea Piatra Fântânele. Săvârșește în biserica parohiei Ciceu Giurgești, protopopiatul Beclean, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Sâmbătă, 11 august: Sfințește paraclisul „Sfântul Ioan Rusu” al parohiei Sfântul Dumitru din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie și predică; hirotesește Iconom Stavrofor pe Pr. paroh Ioan Goje. Săvârșește în biserica parohiei Valea Drăganului, protopopiatul Huedin, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Duminică, 12 august: Binecuvintează demisolul bisericii „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” din parohia Valea Gârbaului, protopopiatul Cluj I; săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; îl hirotesește Iconom pe Pr. paroh Ovidiu Ciprian Marțiș; Acordă distincția „Crucea Transilvană” d-lui Horea Sulea, primarul comunei Florești și săvârșește Taina Sfântului Botez pentru Ștefania Doja. Săvârșește în Catedrală, slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni, 13 august: Conduce ședința Permanenței Consiliului eparhial. Săvârșește în biserica parohiei Frata, protopopiatul Turda, slujba Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Marți, 14 august: Acordă un interviu postului Radio România Actualități. Alături de PS Siluan din Ungaria și de PS Episcop vicar Vasile Someșanul, face un pelerinaj pe jos de la biserica „Sfântul Nicolae” din Gherla spre Mănăstirea Nicula. Pe altarul de vară al mănăstirii Nicula, săvârșește slujba Vecerniei

Mari și a Litiei; îl hirotesește și îl instalează în ascultarea de stareț al Mănăstirii pe Protos. Nicolae Moldovan. Noaptea săvârșește slujba Privegherii și pe cea a Prohodului Maicii Domnului și conduce procesiunea din jurul bisericii cu Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului.

Miercuri, 15 august: Alături de PS Siluan din Ungaria, slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii Nicula și rostește un cuvânt de învățătură.

Joi, 16 august: Vizitează mănăstirea Mihai Vodă din Turda; se întâlnește cu Dl. Tudor Ștefănie, primarul Municipiului Turda.

Vineri, 17 august: La Turda o vizitează pe venerabila preoasă Maria Lupu. Vizitează șantierul bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Turda.

Sâmbătă, 18 august: Binecuvintează lucrările făcute la biserica din Brăișor, protopopiatul Huedin, săvârșește Sfânta Liturghie și predică; îl hirotesește Sachelar pe pr. paroh Dan Ionuț Lupușan. Săvârșește slujba parastasului în biserica parohiei Turda Oprișani II.

Duminică, 19 august: Târnoșește biserica „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Mihai Viteazu, protopopiatul Turda, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru preoți părintelui Traian Nica; hirotesește Iconom Stavrofor pe Pr. Ioan Oșan și acordă distincțiile „Crucea Transilvană”, d-lui Ioan Zeng, primarul Comunei Mihai Viteazu și d-lui Bogdan Ilie Daniel. Săvârșește în Catedrală slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni, 20 august: Conduce ședința Permanenței Consiliului eparhial. Îl primește la reședință pe prof. dr. Mihai Lucan, Directorul Institutului de Urologie și Transplant Renal din Cluj. Vizitează șantierul bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Mănăștur, atelierul de lumânări și clădirea Seminarului Teologic din Cluj de pe Str. A. Iancu nr. 6.

Marți, 21 august: Îl primește la reședință pe Dl. Emil Boc, primarul municipiului Cluj-Napoca. Vizitează parohiile: Livada și Turenii, din protopopiatul Turda; Gilău, din protopopiatul Cluj I și șantierul Campusului teologic „Nicolae Ivan” din Cluj-Napoca.

Miercuri, 22 august: În biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca, săvârșește slujba Panhidei pentru Ioan Măscășan și rostește un cuvânt de mângâiere.

Joi, 23 august: Săvârșește în biserica parohială din Urmeniș, slujba înmormântării pr. Luca Bătinaș și rostește un cuvânt de mângâiere. Vizitează parohiile Zoreni și Visuia, din protopopiatul Beclean.

Vineri, 24 august: În Catedrală săvârșește slujba Vecerniei și a Acatistului Bunei Vestiri.

Sâmbătă, 25 august: Binecuvintează noua biserică „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din filia Ghiolț, parohia Țaga, protopopiatul Gherla, săvârșește prima Sfântă Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; îl hirotesește Iconom Stavrofor pe pr. paroh Gheorghe Abrudean. Vizitează șantierul de la clădirea principală a Seminarului Teologic și Mănăstirea Parva.

Duminică, 26 august: Târnoșește biserica „Sfântul Apostol Andrei” din parohia Ilva Mică-Someș, protopopiatul Năsăud, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură; hirotesește Iconom Stavrofor pe pr. paroh Iuliu Brici, acordă distincția „Crucea Arhiepiscopală” pr. Emil Dănilă și distincția „Crucea Transilvană”, d-lui Horea Aurel, primarul Comunei Ilva Mică. Săvârșește în Catedrală slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Luni, 27 august: Conduce ședința Permanenței Consiliului eparhial. În Ersig, jud. Caraș-Severin, vizitează pădurea, proprietatea Arhiepiscopiei Clujului.

Marți, 28 august: Vizitează șantierul bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur și Campusul Teologic „Nicolae Ivan” și locul viitoarei biserici „Sfântul Ioan Gură de Aur” din Cluj-Napoca. La sediul protopopiatului Năsăud, participă la o ședință administrativă și vizitează șantierul noii biserici parohiale din Cormaia. În biserica Mănăstirii Cormaia, săvârșește slujba Vecerniei Mari și a Litiei.

Miercuri, 29 august: (Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul). Săvârșește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii Cormaia și rostește un cuvânt de învățătură. La sediul Combinatului Someș SA Dej se întâlnește cu dl. Director General,

Ing. Gheorghe Benea. Vizitează șantierul bisericii „Sfântul Nectarie” din Dej.

Joi, 30 august: În paraclisul Seminarului Teologic, săvârșește slujba Parastasului pentru mama PS Vasile Someșanul, la împlinirea a 7 ani de la mutarea la cele veșnice. La reședință, îl primește pe Victor Opaschi, secretar de Stat în Ministerul Culturii și Patrimoniului Național.

Vineri, 31 august: La Seminarul Teologic, participă și rostește un cuvânt la numirea în funcție a noului Director, pr. prof. dr. Liviu Vidican Manciu. La Muzeul Etnografic „Romulus Vuia” din Cluj-Napoca, în biserica de lemn din Cizer (a lui Horea) săvârșește slujba parastasului pentru sculptorul Mircea Spătaru. Participă la vernisajul expoziției comemorative organizate la împlinirea unui an de la mutarea la cele veșnice a artistului plastic. Vizitează șantierul Campusului Teologic „Nicolae Ivan” din Cluj-Napoca.

PS EPISCOPUL VASILE SOMEȘANUL

Miercuri, 1 august: Oficiază Vecernia și Sfântul Maslu în biserica Mănăstirii „Mihai Vodă” din Turda, „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril”.

Joi, 2 august: Oficiază Paraclisul Maicii Domnului în biserica parohiei Beclean I.

Vineri, 3 august: Oficiază Sfântul Maslu în biserica Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la Parva-Rebra.

Duminică, 5 august: Slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Oficiază slujba Privegherii la Mănăstirea „Schimbarea la Față” din Ilva Mare.

Luni, 6 august: Slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii „Schimbarea la Față” din Ilva Mare, prot. Năsăud. Oficiază Paraclisul Maicii Domnului în Parohia Sângiorz Băi I, prot. Năsăud.

Marți, 7 august: Oficiază Paraclisul Maicii Domnului în biserica parohiei Căpușul Mic, Huedin.

Miercuri, 8 august: Oficiază Sfântul Maslu în biserica „Sfântul Dimitrie cel Nou” din cartierul Mărăști din Cluj-Napoca.

Joi, 9 august: Oficiază Paraclisul Maicii Domnului în biserica parohiei Reteag, prot. Beclean.

Vineri, 10 august: Oficiază paraclisul Maicii Domnului în biserica parohiei Aiton, prot. Turda.

Duminică, 12 august: Slujește Sfânta Liturghie la Capela „Sfântul Vasile cel Mare” de la Căminul de Bătrâni din Bistrița. Oficiază Paraclisul Maicii Domnului în biserica Parohiei Turda II, prot. Turda.

Luni, 13 august: Oficiază Paraclisul Maicii Domnului în biserica Parohiei Mărișel, prot. Huedin.

Marți, 14 august: În sobor de ierarhi, participă la pelerinajul de la Gherla la Mănăstirea Nicula. Oficiază slujba Privegherii la Mănăstirea „Sfântul Evanghelist Luca” de la Dobric, Năsăud.

Miercuri, 15 august: Oficiază Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Dobric. Participă la emisiunea de prezentare a Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj, la T.V.R. Cluj.

Joi, 16 august: La Centrul de pelerinaje și tabere pentru tineret din parohia Gledin, prot. Beclean, ocrotită de Cuviosul Ierarh Pahomie de la Gledin, inaugurează prima tabără de vară pentru copii.

Duminică, 19 august: Slujește Sfânta Liturghie la hramul parohiei Chiraleș, prot. Beclean, hirotesește întru „sachelar” pe preotul paroh Claudiu Mureșan și oficiază sfeștania casei parohiale.

Marți-Joi, 21-23 august: Cu acceptul P.S. Episcop Gurie, este găzduit la Schitul de maici Măgureni, prot. Orăștie.

Vineri, 24 august: Vizitează tabăra de vară de la Rusești-Mărișel și oficiază botezul tinerei Alexandra.

Duminică, 26 august: Oficiază slujba resfințirii bisericii din Runcu Salvei, prot. Năsăud și Sfânta Liturghie. Hirotesește întru „Iconom Stavrofor” pe preotul paroh Ilie Turcea. Oficiază Sfântul Maslu la Mănăstirea Nașterea Maicii Domnului de la Ciucea, Huedin.

Marți, 28 august: Slujește Sfânta Liturghie în biserica filiei Valea Vadului – Turda și binecuvintează tabăra de vară pentru copiii rromi organizată de tânărul Crăciunel Lăcătuș, conducătorul proiectului „Sfântul Moise Arapul” pentru rromi.

Miercuri, 29 august: Slujește Sfânta Liturghie în biserica parohiei Nima, prot. Dej.

continuare din pag. 10

Sfântului Ierarh Nectarie Taumaturgul. În peisajul spiritual ortodox Sfântul Nectarie ocupă un loc privilegiat în inimile multor credincioși, care îl iau ca patron spiritual și îl cheamă în rugăciunile lor.

Prețul întregului pachet se ridică la valoarea de 300 Euro.

Servicii incluse: transport cu autocar Mercedes, clasificat 3*; 5 nopți cazare la hotel clasificat 3*; 5 mic dejun și 3 cene; ghid pe tot parcursul excursiei.

Nu sunt incluse în preț: asigurare medicală; intrări la obiective turistice.

Acte necesare: pașaport / carte de identitate și asigurare medicală.

Prețul este valabil pentru grup de minim 35 de persoane.

Calendarul și itinerariul pelerinajului:

Ziua I: Plecare de la Cluj-Napoca (13,00) pe ruta Sibiu – București – Giurgiu Russe.

Ziua II: Promahonas – Thesalonik, apoi ne continuăm drumul spre Kalambaka, orașul – stațiune unde se află Mănăstirile de la Meteora. Vizită la mănăstiri. Cazare și cină la Kalambaka 3*.

Ziua III: Mic dejun. Plecăm spre Insula Evia, unde se află moaștele Sf. Ioan Rusul. Program de rugăciune la biserica sfântului, apoi ne continuăm drumul spre Atena, respectiv portul Pireu, de unde vom traversa cu bacul spre Insula Eghina. Cazare în insula Eghina 3*.

Ziua IV: Mic dejun. Participare la slujba prilejuită de Sărbătoarea Sf. Nectarie din Eghina. Plecare spre Athena. Program de vizită în capitala Greciei. Cazare în Atena, Hotel 3*.

Ziua V: Mic dejun. Continuarea vizitei în Athena. La amiază plecăm spre Paralia Katerini. Cazare la hotel 3* + cină.

Ziua VI: Mic dejun. Program de vizită în Thesalonik: Biserica Mitropolitană cu moaștele Sf. Grigore Palama, Bis. Sf. Sofia, Biserica cu moaștele Sf. Teodora și Sf. David Tesalonicianul, vizită la Turnul Alb Venețian, Biserica Mitropolitană cu moaștele Sf. Dimitrie, Piața Aristotel, Agora Romană. Timp liber pentru cumpărături în Thesalonik Cazare și cină la Paralia Katerini.

Ziua VII: Mic dejun. Plecare spre casă.

Pelerinaj la Mănăstirea Prislop. Pomenirea Părintelui Arsenie Boca, 28 noiembrie 2012

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin Centrul de pelerinaje „Renașterea”, organizează miercuri, 28 noiembrie 2012, un Pelerinaj la Mănăstirea Prislop, cu prilejul pomenirii mutării părintelui Arsenie Boca.

Devenită un centru al spiritualității noastre și un reper de neocolit pentru credincioși, Mănăstirea Prislop este locul unde își așteaptă învierea Părintele Arsenie, unul din marii duhovnici ai noștri și una din marile conștiințe eclesiastice care au trăit în țara noastră.

Mărturia acestui om binecuvântat de Dumnezeu se oferă pelerinilor care trec pragul Prislopului ca un exemplu de viață și credință.

Pelerinajul se va desfășura pe următorul traseu:

Plecarea, miercuri, 28 noiembrie 2012, ora 7,30 de la Cluj-Napoca, din fața Mitropoliei și va continua pe traseul:

Turda, Vințu de Jos, Orăștie, Simeria

Mănăstirea Prislop (Rugăciune la mormântul Părintelui Arsenie Boca și vizită la peștera Sfântului Ioan de la Prislop)

Mănăstirea Râmeț

Cluj-Napoca.

Prețul excursiei este de 65 de lei

14 octombrie 2012, Pelerinaj la Hramul Mănăstirii Râșca Transilvană

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, prin Centrul de pelerinaje „Renașterea”, organizează duminică, 14 octombrie 2012, la sărbătoarea Sfintei Cuvioase Paraschiva un Pelerinaj la Hramul Mănăstirii Râșca Transilvană.

Împodobind zona Munților Apuseni, în apropierea barajului de la Beliș-Fântânele, ca o veritabilă Putna a Transilvaniei, Mănăstirea Râșca Transilvană marchează simbolic locul unde s-au luptat și jertfit mulți fii ai neamului nostru românesc, în frunte cu Horia, Avram Iancu, Pelaghia Roșu, precum și eroii din timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Pelerinul, pornit pe drumul acestei mănăstiri, se va bucura de priveliști de brazi înalți și va descoperi un peisaj montan de o rară frumusețe, un loc de purificare cu aer curat de munte și o lumină unică ce dă particularitate locului. Amplasată în acest peisaj mirific, sfânta mănăstire își deschide porțile tuturor pelerinilor ce o caută.

În anul 2002, la solicitarea credincioșilor din această zonă, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, au început lucrările noii biserici, al cărei hram este „Sfânta Cuvioasă Parascheva”, Cuvioasa fiind prăznuită în fiecare an la 14 octombrie.

Excursia se va desfășura pe următorul traseu: Cluj-Napoca – M-stirea Râșca Transilvană (Sf. Liturghie cu ocazia hramului săvârșită de către IPS ANDREI – Mitropolitul Clujului) – M-stirea Florești - Cluj-Napoca.

Plecarea din Cluj-Napoca, va avea loc din fața Catedralei Mitropolitane de la ora 8.00

Prețul excursiei este de 55 de lei.

ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A VADULUI
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

CENTRUL DE PELERINAJE

Piața Avram Iancu, nr. 2, Cluj - Napoca (RO)

Tel./ Fax: 0264/431020 și 0723583822;

E-mail: moldovandumitru@yahoo.com; pelerinaje@mitropolia-clujului.ro

UN SMS cât o mângâiere

Trimite un SMS la 8840

și donează 2 euro pentru finalizarea Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” Cluj-Napoca adresat bolnavilor de cancer în fază avansată.

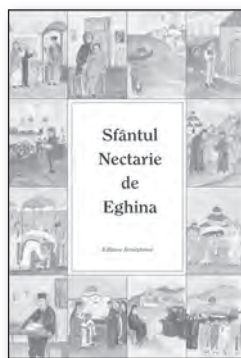
Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, îngrijirea paliativă reprezintă asistarea activă și totală a pacienților a căror boală nu mai răspunde la tratament curativ.

Campanie inițiată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului și susținută de Cosmote, Orange și Vodafone. Cu sprijinul Companiei Naționale Poșta Română S.A.

Nu se precepse TVA.

WWW.CENTRULPALIATIVSFANTULNECTARIE.RO

EDITURA RENAȘTEREA OFERTE:

**SFÂNTUL NECTARIE DE EGHINA,
Euphemia Briere**
32 pag., format 170x240 mm.
Preț 7,5 LEI.

**TEOLOGIA ICOANEI,
Leonid Uspenski**
514 pag., format 135x200 mm.
Preț 35 LEI.

**CUVÂNTUL VIEȚII - MEDITAȚII LA
EVANGHELIIILE DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ,
Pr. dr. Petru-Ioan Ilea**
790 pag., format 170x240 mm.
Preț 30 LEI.

**ICOANA, VEDERE
A LUMII DUHOVNICEȘTI,**
140 pag., format 135x200 mm,
Preț 10 LEI.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Ștefan Iloaie, Pr. Bogdan Ivanov,
Lect. dr. Radu Preda, Pr. Vasile Stanciu, Pr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Delia-Maria Kerekes

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Pr. Ioan Bizău, Elena Chircev, Doina Curticăpeanu, Pr. Ioan Ică sn.,
Cezar Login, Pr. Grigore Dinu Moș, Marcel Munteanu,
Protos. Simeon Pinteș, Aurel Sasu,
Paul Siladi, Nicolae Turcan

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Taberele ASCOR: prilej de întâlnire duhovnicească pentru copii, adolescenți și tineri căutători de Dumnezeu

„După ce cu ultimele puteri am terminat cursurile de la facultăți și am trecut de nelipsitele examene din sesiunea de vară, ne-am pregătit cu sârg pentru activitățile programate pentru vara aceasta în cadrul Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR).

Bucurie la cote maxime în taberele pentru copii

„Ca și în fiecare vară, mult râvnitele tabere așteptau să fie organizate. Patru au fost și anul acesta. Prima s-a adresat copiilor cu vârste cuprinse între 9 și 12 ani, aflată sub directă îndrumare și implicare a unui ascortist devenit responsabil de buna desfășurare a cel puțin trei tabere de vară, fiind și coordonatorul de tineret în cadrul Arhiepiscopiei Clujului, Radu Copil. Locația pentru toate a fost satul Mărișel-Rusești, unde timp de 7 zile, aproximativ 68-70 de participanți împreună cu voluntarii aleși din rândul studenților și nu numai, cu preotul însoțitor și cu familia sa, cu medicul taberei (tot student), cu cele două doamne bucătărease și, bineînțeles, cu Motorăș (câinele gazdelor) au creat o poveste minunată pe un tărâm de basm. Jocurile de cunoaștere, întâlnirea de bun-venit, rugăciunile de dimineață și de la masă, Vecernia, discuțiile cu părintele, întâlnirea de seară, bătaia cu baloane pline cu apă, cântecele la chitară, focul de tabără au fost prilejuri de bucurie și veselie pentru toți participanții de-a lungul zilelor petrecute într-un cadru natural și duhovnicesc de o frumusețe rară. Activitățile respective sunt nelipsite din fiecare program al taberei. Nu se poate închipui tabără în care să nu fie organizat și Marele Joc, în care aproximativ 7-8 echipe a câte 9-10 membri trebuie să treacă prin cele 6-7 tipuri de probe (sportivă, de mimă, de atenție, de îndemânare, de cunoștințe religioase), pentru a putea aduna indiciile care îi vor ajuta să

În taberele de copii activitățile sunt diverse. Camelia Felecan, voluntar activ, îi învață meșteșugul creării metaniereilor

Responsabilitate și implicare – caracteristici ale taberelor pentru adolescenți

A doua tabără, cea pentru adolescenți, desfășurată între 23-29 iulie, a avut ca oaspeți o echipă de voluntari de la OCMC (Orthodox Christian Mission Center) veniți tocmai din Canada. Nu mică ne-a fost mirarea când am descoperit că unul dintre musafirii străini venise în tabără cu cei doi copii ai săi, care aveau 19, respectiv 22 ani. Conversațiile propuse de acești voluntari, legate de întâmplările de viață trăite chiar de ei, au stârnit interesul tinerilor făcându-i să fie cu luare aminte la propriile lor vieți. Discuțiile pe grupe de vârstă moderate de voluntari au săpat mai adânc în sufletul tinerilor – părinții de mâine – pentru a ne ajuta și într-ajuta, învățând unul de la altul. Fiecare zi petrecută în atmosfera taberei te face mai deschis, mai altruist, mai cu luare aminte. Voluntarii americani au fost uimiți de faptul că pentru tinerii din România, limba engleză nu ridică probleme de comunicare. Pe parcursul taberei, voluntarii de pe alte tărâmuri nu au

prididit să vorbească cu toți tinerii care i-au abordat și au încercat să le fie alături atât de mult cât și-ar fi dorit.

Tabără studențească de la Ciosa a înaripat multe suflete să râvnească spre culmile duhovnicești

Din data de 30 iulie a început tabăra pentru studenți, organizată anul acesta în satul Ciosa din județul Bistrița-Năsăud, la aproximativ 8 km de Mănăstirea de la Piatra-Fântânele. Aproximativ 50 de studenți curajoși au pornit încă din prima zi în tabără, schimbând mai multe mijloace de transport până au ajuns la destinație – nu au lipsit din traseu nici cărțile, nici mersul pe jos. Până la sfârșitul primei săptămâni, numărul participanților a ajuns până la aproximativ 95-97 de oameni. Spre tihna din sânul naturii, măcar pentru două zile de întâlnire cu frații, veneau cei care nu puteau abandona îndatoririle de serviciu.

Locul ales pentru instalarea taberei a fost în mijlocul satului Ciosa, unde dispuneam de o odaia care servea pe post de școală și care acum era în vacanță, și de o căsuța care din toamnă până în vară primea copiii la grădiniță. Pe perioada taberei, școala a devenit sală de mese, iar grădinița s-a transformat în bucătărie, locul de unde ieșeau aburii din oalele și cratițele imense de pe soba ce ardea cu lemne și care preveșteau ceva gustos de mâncat la următoarea masă. În fața acestor clădiri, se întindea o pajiște pe care ne-am instalat locuințele noastre timp de două săptămâni, corturile. Un peisaj minunat, la o altitudine considerabilă, iar cerul azuriu crea un fond minunat în spatele corturilor, Bisericii și al chipurilor de oameni cu care vorbeam.

„Laudă, suflete al meu pe domnul...”

Ziua începea cu trezirea de la ora 6.20. Cerul mereu nou, înveșmântat diferit în fiecare dimineață, ne întâmpina la ieșirea din cort. Ceasul cu alarmă era înlocuit de clinchetul unui clopoțel care ne chema personal la Sfânta Liturghie. Unii erau mai harnici, se trezeau încă de cu noapte, la despărțitura dintre întuneric și lumină și cântau pentru slujba Utreniei, iar alții veneau să-și plece genunchii sub patrafir, având marea binecuvântare de a-și curăța haina Botezului în Taina Spovedaniei înainte de Sfânta Liturghie care începea la ora șapte.

Biserica foarte primitoare, corabia mântuirii noastre, a fost locul de odihnă sufletească ori de câte ori, ziua și noaptea, tinerii voiau să rămână în legătură vie mai aproape de Dumnezeu, prin citirea continuă a acatistelor și a rugăciunilor închinare Maicii Domnului. Rugăciunile rostite din timpul Sfintei Liturghii le-a dat tinerilor prilejul de a înțelege, fie și numai în parte, înțelesul cuvântului „într-un cuget”. Erau toți instrumente ce cântau „Doamne, miluiește” în orchestra bisericii dintr-un sat de munte, la granița Transilvaniei cu Moldova, foarte aproape de cer.

După ce ne adunam la Masa de nuntă a Sfintei Împărțășanii, ospățul și bucuria continuau și la micul-dejun de post. După o scurtă pauză, ne îndreptam alene, pe drumul spre țară, spre Biserică. Era vremea catehezelor cu părintele Ciprian Negreanu - preotul misionar la Biserica Studenților din Hașdeu – care ne-a păstorit pe tot parcursul taberei. Tema propusă pentru tabără – „Teologia icoanei” - ne-a acaparat pe toți de la primele întâlniri și Părintele Ciprian a trebuit să mai adauge un supliment zilnic, pentru care ne adunam după cină, de la ora 21.30. Înțelesurile multe și minunate ascunse într-o icoană ne-au făcut mai atenți la lucrurile mărunte și ne-am readus aminte să nu judecăm doar după înfățișare, la exterior. Adâncurile teologice ale icoanei ne îmbiau să le citim și să ștergem praful care se pusese peste ele în mințile noastre. O altă bogăție și comoară a ortodoxiei așteaptă să fie descoperită...

După ce ne hrăneam sufletește, porneam în scurte drumeții care se lăsau cu o pradă delicioasă: mure și zmeură pe-ndestulate! Ba chiar rămăneau și pentru desertul taberei – gogoși cu gem!

După masa de prânz, ne îndreptam fiecare spre un atelier – de bătut toaca, de metaniere, de cruciulițe, de muzică psaltică, de tehnici de apărare. Aici, munca devenea o plăcere și toți erau bucuroși la sfârșit de rodul osteneții sale. Se împlinea cuvântul „lucrează și te roagă”.

La inițiativa vicepreședintei ASCOR Cluj, Oana Raluca Băilă, anul acesta tinerii au avut posibilitatea să participe la un atelier etnografic. Grupul dornic de a descoperi tradițiile de odinioară ale poporului nostru, au colindat împrejurimile și au bătut pe la casele oamenilor pentru a găsi povestitori și păstrători ale datinilor străbune. Scopul atelierului a fost acela de a aduna informații, dar și obiecte tradiționale românești, ca de exemplu, costume populare.

Vremea zbura și se apropia cu grabire de Vecernie, cină și de catehezele de seară, după care fiecare se îndrepta spre odihna trupului în corturi. Uneori, cerul înstelat ne făcea să zăbovim cu ochii în sus, ațintiți spre Calea Lactee, Carul Mic și Kasiopeea. Alteori, cântecele înfiripate în miez de noapte ne purtau gândurile spre tărâmuri de demult, spre aleanuri apuse și încuibate în inimile fiecăruia.

Și anul acesta, studenții s-au bucurat de întâlnirile de duh cu păstorii duhovnicești mult îndrăgiți

ÎPS Andrei Andreicuț a împărțit binecuvântări și vorbe de duh tinerilor prezenți în tabăra studențească de la Ciosa

Unul din darurile Domnului Dumnezeu a fost vizita ÎPS Serafim Joantă al Germaniei. Sfânta Liturghie arhierescă, scăldată în razele proaspete ale dimineții, urmată de cuvântul Înaltului Serafim inspirat din atâta și atâta experiență adunată de pe drumurile vieții, ne-a întărit și ne-a revigorat sufletele pe calea credinței. În ultimii ani, taberele de vară ale studenților sunt tot atâtea prilejuri de întâlnire cu ÎPS Serafim care deși are o activitate bogată, nu pierde nici o ocazie de a fi în mijlocul nostru. Nici cei 8 km de drum forestier, greu practicabil cu mașina, nu l-au ținut pe Înaltul departe de studenții care îl așteptau cu dor.

O altă vizită de înaltă clasă a fost cea a Mitropolitului și Arhiepiscopului al Clujului Andrei Andreicuț, care ne-a onorat cu prezența Sfinției Sale pentru câteva zeci de minute, abătându-se din drumul spre o parohie din județul Bistrița.

„Crucii Tale ne închinăm, Hristoase...”

Ca și în alți ani, ca semn al trecerii noastre prin ținuturile în care am făcut taberele de vară studențești, și la Ciosa am ridicat pe o coamă de deal o cruce mare, făcută din lemne din pădurea care ne înconjură din toate cele patru puncte cardinale. Băieții pricepuți au lucrat o după-amiază doar pentru a da naștere unei cruci mari, în stil rusesc, pe care au dus-o la locul hotărât să fie înfiptă. A fost fixată întâi cu 4-5 icuri și apoi am adăugat fiecare câte un pumn de țărână la temelia noii cruci. La slujba de sfințire au fost prezenți părintele paroh din Ciosa și părintele Ciprian, câțiva săteni și noi, toți participanții taberei. Am pregătit toate cele necesare unei astfel de slujbe, fetele îngrijindu-se de împodobirea crucii cu flori. În orice parte te întorceai, nu vedeai decât albastrul cerului care te învăluia în veșmântul său fără margini. „Crucii Tale ne închinăm, Hris-

toase, și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim." Cuvântul de la sfârșit al părintelui paroh ne-a făcut să ne dorim să ne întoarcem la Ciosa cât mai repede, datorită bucuriei și căldurii pe care am primit-o din partea localnicilor și a Sfinției sale.

La sfârșit de tabără, cu gândul la o nouă întâlnire duhovnicească.

Ultima seară am petrecut-o în jurul focului de tabără, în atmosfera cântecelor învățate la atelierul de cântece patriotice. Ne-am luat rămas bun cu toții a doua zi, pornind fiecare spre județul de reședință – Bistrița, Galați, Alba, Târgu-Mureș, Cluj, București. O parte din drum am parcurs-o pe jos, la pas, fapt care ne-a dat prilejul să mai legăm prietenii. După ce ne-am închinat la mănăstirea de la Piatra-Fântânele, am pornit cu autocarul spre Cluj, cu gândul la ce minunăție ne pregătește tabăra viitoare din perspectiva priveliștilor, a noilor cunoștințe, a peripețiilor. Orice sfârșit este începutul unui alt lucru, altei perioade...

Praznicul Adormirii Maicii Domnului l-am petrecut la Biserica din Hașdeu, după care a urmat tabăra de preadolescenți de la sfârșitul lunii august. În această tabără ne-am bucurat de prezența în mijlocul nostru a PS Vasile Someșanul și a Părintelui Ciprian Negreanu. Motivul a fost deosebit – una dintre participantele în tabără, fiind protestantă, a ales să fie botezată și îmbrățișată de Ortodoxie ca rezultat al frecvenței taberelor din anii trecuți ale ASCOR-ului pentru copii, adolescenți și tineri, dar și din grija nașei sale. Copiii au fost impresionați, iar pe ceilalți membri, evenimentul i-a ajutat să retrăiască taina propriului botez, parcă afundându-se din nou în mireasma Marelui Mir.

„Minunate sunt lucrurile Tale, Doamne”, minunați sunt oamenii în slujirea lui Dumnezeu, darurile nesfârșite ale Mântuitorului nostru sunt minunate! Căci bucuria ASCOR-ului continuă și după terminarea taberelor de vară. Toți voluntarii, dar nu numai, au parte în septembrie de o călătorie în Grecia, spre locurile sfinte ale Eladei unde se întâlnesc cu Sfinții mult îndrăgiți.

✎ *Camelia Felecan*

Pagini din caietul meu albastru...

Pag. 15

În brațele Maicii Domnului

M-am „crescut” să fu cât mai neîncrezătoare, reticentă și pe scurt, să nu ajung vreodată să fu dezamăgită într-atât încât să se arate cât sunt de slabă. Așa încât multe lucruri nu le credeam decât dacă le trăiam.

Dar vedeți voi, nu chiar totul poate fi „probat”. Așa cum, dacă nu crezi că focul arde și vrei să te convingi, te arzi mai mult, sau mai puțin, depinde cât de mult insiști să-ți ții mâna acolo, sau chiar să începi să cauți în foc. Am devenit cu timpul un fel de singuratică, care știe că e bine numai cum zice ea. Dar să nu cumva să credeți că nu știam de Dumnezeu, știam! Doar că Dumnezeu era (în convingerea mea) desprins de orice credință, biserică, pentru că nu credeam că cei ce se ceartă între ei (toate sectele, cultele, credințele) dețin adevărul sau Îl cunosc pe Dumnezeu. Intram în biserică, mă rugam cum credeam eu mai bine. Eu știam mai bine...

Însă, în tortura fricii de moarte, au căzut toate convingerile mele și am intrat unde trebuia să f intrat de mai multă vreme. Într-o bisericuță, în Biserica adăpostită de dragostea și rugăciunile Sfântului Nicolae și ale Sfântului Apostol Ioan. Pentru mine, cea îndepărtată, cea biserică era un loc întune-cos, unde nu mă regăseam. Știam că am nevoie de ajutor și că acolo trebuie să stau chiar dacă nu știam pe nimeni și nici ce trebuie să fac într-un astfel de loc. Abia atunci și acolo am simțit cât de departe eram eu de Dumnezeu. Nu mai știam cine este El, simțeam că nu mă aude, că ceva nu e bine. De-odată, eu, cea convinsă că știe mai bine, nu mai știam nimic.

Dobândisem eu și o reticență, mai mult decât autodis-trugătoare, față de icoane și de Maica Domnului (o influență puternică protestantă ce mă prinsese până la urmă). Închipu-iți-vă, deci, cum mă puteam simți eu în biserică. Străină de tot ce mă putea ajuta. Totuși, știind acest lucru, mă rugam

să nu fe prea târziu ca să afu adevărul. Un singur lucru mă făcea să plâng: frica de moarte, nimic mai mult; niciun regret, pocăință, nimic! Nu înțelegeam ce se întâmpla și, ce era și mai interesant, nu se oferea nimeni să-mi spună! Așa că, vedeam cum stăteau oamenii în rând la spovedit și citeau ceva și m-am gândit că sunt niște rugăciuni. Am luat și eu o carte și am descoperit că pe lângă rugăciunile pe care nu le știam oricum, erau și niște rugăciuni speciale, înainte de Sfânta Spo-vedanie și chiar pentru Sfânta Împărtașanie! Am început să le citesc, dar parcă nu ajungeau unde trebuie. Se opreau roase de minte, undeva departe de durerea mea sufetească. Abia atunci am înțeles ce înseamnă să fi „împietrit”. Dar într-o zi, stând în fața icoanei Maicii Domnului, doar pentru că acolo „trebuia” să stau, ca și celelalte fete, mi-am ridicat privirea către Maica Domnului și am simțit că ceva în mine s-a spart și că sufletul meu a început să respire. Din acel moment, chiar dacă nu cunoșteam nimic despre Maica Domnului, doar că L-a născut pe Domnul nostru Iisus Hristos, am ȘTIUT că e mare ajutoare și mijlocitoare. Și astfel mi s-a îngăduit să afu adevărul într-o formă pe care să nu o pot pune sub semnul întrebării și pe care sper să nu o uit niciodată!

De atunci, mă trezesc deseori exclamând: „ce frumoasă e credința ortodoxă!”. Acum toate au sens: posturile îmi formează voința pentru Dumnezeu, îmi dau o anumită educație, pe care o respinsesem, mă fac să simt viața mai mult decât o făcusem până atunci, în toate rătăcirile mele rebele. Ce frumos că, în timpul slujbelor, sunt amintiți sfinții, toți cei care au trăit pentru Domnul, că nu sunt uitați, că se roagă pentru noi, că îi putem ruga să ne ajute! Ce frumos că, oricât de împământănită îmi este ideea protestantă că doar Domnul Iisus Hristos ne este mijlocitor, mi s-a descoperit că nu mă pot ruga sfinților fără a da slavă Domnului! Nu este vorba nicidecum de un cult al sfinților, ci de o slavă adusă mereu Domnului prin sfinții Săi!

Îi mulțumesc lui Dumnezeu că am trăit și acest post al Maicii Domnului! În dimineața sărbătoririi Adormirii Maicii Domnului, la slujba utreniei, în bisericuța încălzită de lumina lumânărilor, în fața Epitafului m-am simțit ca și cum stăteam în fața mormântului unei persoane foarte apropiate fără de care nu mă puteam imagina. Dar gândul că Maica Domnu-lui nu este plecată de tot, ci doar adormită cu trupul, însă rugându-se mereu pentru noi, m-a trezit și m-a liniștit. Abia atunci mi-am pus întrebarea: „ce au simțit Sfinții Apostoli la adormirea Maicii Domnului?”. Această întrebare a crescut într-alta și m-a lovit parcă și mai tare: „dar cum s-au putut simți Sfinții Apostoli la moartea Domnului Iisus Hristos?” Eu, nici acum, după Învierea Sa, nu pot duce greutatea morții trupesti, pentru că nu o pot înlocui cu liniștea siguranței că voi adormi spre o a doua Înviere. O știu, doar că în puținătatea mea, nu o pot simți încă...

✎ *Carmen Budimir*

Ideii de lectură

Arhimandritul Zaharia - *Lărgiți și voi inimile voastre*

Lentru un lector avansat, cartea aceasta deschide interpretării și practicii creștine perspective exhaustive ale teologiei siluanite; pentru un lector debutant, cartea aduce mesajul unui cuvânt simplu, învelit ca într-o nucă tare, dar cu miez hrănit și sigur, și de aici plin de tărie. Trebuie doar să ai ră-barea și efortul susținut al lecturii, cu nădejdea că Dumnezeu va lămuri treptat învățătura pe care a dat-o Sfântului Siluan și pe care a pus-o în practică mai târziu părintele Sofronie; astfel vei lărgi inima ta și vei primi parte din darul proniei lui Dumnezeu. „Ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui” este cuvântul simplu, dar plin de tărie, asemenea puținelor cuvinte pe care le rostea Iisus Hristos în anumite contexte, dar care îi făcea pe iudei să cadă cu fața la pământ. Este cuvântul care, o dată deschisă inima către el și gata să-l îndeplinească, poate aduce multă bucurie și pace. Osândirea la iad prin pocăință și cunoașterea păcatelor atrag smerenia, curăția minții și curajul duhovnicesc și prin acestea unirea cu Dumnezeu prin Harul

Său. Tocmai această unire cu Dumnezeu, întoarcerea ființei noastre către Dumnezeu, este dată ca un medicament sigur pentru oamenii zilelor noastre care suferă cumplit din cauza împrăștierii minții, a imaginației dezlănțuite fără discernământ. Mintea trebuie adusă înapoi în inimă și de acolo ea să întoarcă ființa noastră către Dumnezeu. Apoi, prin smerenie, să aducem în inimă și Duhul Sfânt și să fim siguri că vom primi bucuria mântuirii, după cum ne-a încredințat Dumnezeu că niciun cuvânt nu va trece până nu se va împlini.

✎ *Gabriela Bulgaru*

Medicamentul

Am părăsit pe Dumnezeu și-am început să cercetăm.
Căutând antidoturile morții am umplut farmaciile.
Acum trăim mai mult în așteptarea morții, a neantului.
În așteptarea vieții veșnice, mai demult ne grăbeam să murim.
Am golit bisericile,
în care-am găsit medicamentul nemuririi,
pe Acesta trebuia să-L cunoaștem și frica de moarte ne-ar fi părăsit.

✎ *Dumitru Fișcu*

Am găsit soluția ieșirii din criză!

15 august - hram la mănăstirea Tismana: Sfântul Nicodim, gălăgie, îmbulzeală, rugăciuni, frig, bătaia râului, verde mult, albastru nesfârșit, slujbă lungă dar frumoasă, preoți mulți, preasfințitul Nicodim, episcopul Severinului și al Strehaiei, predica preasfinției sale...

Aici s-a oprit traficul gândurilor mele, când dintr-o dată am primit soluția duhovnicească la problema noastră economică. Preasfințitul a dat, fără să vrea, o soluție la criza economică în care ne zbatem de câțiva ani și care a ajuns deja o obsesie mondială.

Și-a început cuvântul referindu-se la slujba vecerniei și la semnificațiile ei și, cu vorba lui domoală, în stilul monahal, a continuat să detalieze tainele și slujbele ortodoxe. Era frumos, dar, sincer, frigul și oboseala aproape că mă adormiseră. Cred că dacă stăteam pe un scaun, adormeam acolo. Și în lăncezeala mea nocturnă am simțit cum glasul sfinției sale devine din ce în ce mai serios. Și atunci m-am trezit simțind cum, parcă, ceva frumos creștea în mine: un fr de nădejde. Preasfințitul vorbea acum despre însemnătatea Sfintei Liturghii și despre cât de important este pentru credincioși ca ei să asiste la aceasta. Accentuând „pentru credincioși”, a început să picteze un tablou al raiului. Un tablou în care toți oamenii ar veni cât mai des la Biserică, cu familiile lor, indiferent de slujba care se săvârșește. Un tablou care L-ar avea în centrul agitației umane pe Dumnezeu și rugăciunile către El.

Marea mea surprindere a fost că nu l-a pus pe om în centrul tabloului, ci pe Dumnezeu. Omul era la picioarele lui Dumnezeu prin neconținutele rugăciuni și neconținuta atenție.

Eu am înțeles atât: că și criza este la picioarele Lui, dar noi nu ne rugăm suficient să putem să vedem acesta. Problema este de percepție, nu de acțiune. Sau cum zicea ÎPS Bartolomeu: când ne dorim ceva, să îl „săcăm” pe Dumnezeu până ne răspunde. Că El asta vrea, să vadă că avem curaj și îndrăjire în rugăciune.

Oare ce s-ar întâmpla cu România dacă cei 21 de milioane de români ar rosti cu toții, în același timp, „Tatăl nostru”?

✎ *Oana Laura Dâgă*

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dâgă.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567